Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 86 ◆ Понеділок, 6 травня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

КОЗАЦЬКОМУ РОДУ НЕМА ПЕРЕВОДУ

І все ж як мало у нашому житті свят! Ні, не тих, що позначені у календарях червоним. Бо ідеологічні лакувальники доклали багато вміння, щоб зробити їх буднями із звичними гаслами. Чи не тому Першотравень вже десь став робочим днем? А от чи багато у нас свят для душі?

Не знаю, як відповість на це запитання журналістський колектив відомої у республіці газети «Вечірній Київ», але він не вперше влаштовує свято для киян. Правда, найперше свято доводилось узгоджувати з міськими партфункціонерами, які обережно поставилися до ініціативи своєї газети. А зараз «Вечірка» — незалежна. Єдиний радник у неї — читач. От для друзів газети, всіх киян, гостей міста і організували журналісти свято Київського козацького коша. І ті, хто прийшов на стадіон «Динамо», переконалися: це — свято для душі. Задоволені були і справжні козаки, які завітали в гості до «Вечірки». А це — отаман Буго-чорноморського коша з Миколаєва Анатолій Дмитрович МОГИЛЕВИЧ (ліворуч) і наказний отаман станиці Ловчинська, що у Краснодарському краї, Олексій Федорович ТАРАСЕНКО.

Продовження фоторозповіді про свято Київського козацького коша — на дев'ятій сторінці.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

ПІДБИТО перші підсумки роботи донецьких колективів, які раніше страйкували, а нині вийшли з страйку. Ряду вугледобувних підприємств вдалося вийти на планові показники, шахтарі «Південнодонбаської» № 1 навіть видали на-гора 100 тонн надпланового палива.

А от на сусідній шахті, «Південнодонбаській» № 3, страйк триває. Тут лідери страйккому, як і раніше, наполягають на виконанні ряду політичних вимог. Інші 120 вугледобувних підприємств області працюють у нормальному режимі. Треба надолужувати втрати.

ДОСИТЬ РОЗМОВ. ТРЕБА РОБИТИ ДІЛО!

По закінченні візиту делегації Верховної Ради Української РСР до Федеративної Республіки Німеччини відбулася прес-конференція Голови Верховної Ради республіки Л. Кравчука для радянських та іноземних журналістів.

Звертаючись до присутніх, глава делегації України Л. Кравчук висловив загальне задоволення цим візитом і розповів присутнім про цілі й результати поїздки посланців Верховної Ради до Німеччини.

—Перш за все, — заявив Л. Кравчук,—я хочу відзначити, що візит парламентської делегації України здійснювався на доброму політичному фоні: йому сприяла та атмосфера довіри, партнерства між нашими країнами, що виникла внаслідок підписання і ратифікації пакету радянсько - німецьких договорів, які покликані остаточно завершити багаторічний процес післявоєнного врегулювання в Європі. Це відчувалося, я прямо вам хочу сказати, відчувалося скрізь доброзичливе ставлення і до України.

Яка була головна мета нашого візиту? Вона полягала в тому, щоб використати позитивний потенціал українсько-баварських зв'язків для започаткування безпосередніх відносин і взаємовигідного співробітництва України з Німеччиною в різних галузях: і в галузі економіки, і в галузі науки, культури, гуманітарної сфери.

Я ще раз підкреслюю, що ми виходили саме з того, що в нас нагромаджено певний досвід співробітництва з Баварією і що цей досвід ми прагнемо поширити і на інші землі Німеччини, і на цю країну в цілому.

Перш за все ми поставили завдання (і, нам здається, з ним справилися) роз'яснити німецькій стороні положення Декларації про державний суверенітет України і все, що вони означатимуть на практиці, — нашу політику, нашу філософію, логіку, розуміння цих проблем у широкому плані, накреслити відповідні і конкретні дії.

По-друге, ми роз'яснили суспільно - політичну, економічну ситуацію, яка має місце у нас на Україні, не приховуючи труднощів, складнощів. Говорили ми щиро, відверто, всі члени делегації працювали активно.

Далі. Ми ставили перед собою завдання заохотити німецькі ділові кола до співробітництва з нами, перш за все в економічній сфері і в сфері охорони здоров'я людини, наголошуючи, звичайно, на проблемі Чорнобиля.

Ми прагнули також привернути увагу німецьких партнерів до проблем допомоги Україні в плані підготовки кадрів, обміну досвідом, переходу до ринкової економіки, в плані, якщо дивитися широко, інтегрування нашої економіки до європейських економічних структур.

Ми виходили з того, і це я хочу наголосити, що Україна — а це ще раз засвідчили результати референдуму — є суверенною державою в Союзі РСР і вона, відповідно, не пориває з ним зв'язків, а інтегрується в Союз, зберігаючи ці зв'язки на взаємовигідній, справедливій основі. Маються на увазі зв'язки з республіками, з їхніми підприємствами. Це є процес інтеграції, але — я наголошую — ми паралельно ставимо завдання про інтеграцію нашої економіки, нашої республіки до європейських структур. Тобто ми не відокремлюємося від європейського процесу і в політичному, і в економічному житті. Про те, чого ми у цьому плані вже домоглися, я хотів би вам повідомити, назвати деякі конкретні факти і цифри. Думаю, що вони потрібні для того, щоб мати конкретніше уявлення про стан українсько-німецьких відносин, особливо в сфері економіки і охорони здоров'я людини.

Скажімо, в 1990 році ми розпочали активну підготовку кадрів для нашого українського менеджменту. У ФРН ми домовилися, що ця допомога збільшиться. Причому з 450 наших менеджерів 200 проходитимуть практику безпосередньо в Баварії.

27—29 червня цього року в Києві відбудеться засідання постійно діючої українсько-баварської робочої комісії, на яке прибудуть міністр економіки пан Ланг з групою державних службовців-бізнесменів. На засіданні буде підбито підсумки співробітництва. Передбачається, що протягом травня—вересня Україну відвідають прем'єр-міністр Баварії, міністри охорони здоров'я, культури, юстиції та екології Баварії — для безпосереднього зміцнення і розширення зв'язків.

За час нашого візиту до ФРН ми змогли як поглибити ті зв'язки, що вже були започатковані, так і встановити нові.

Наведу кілька конкретних прикладів. Зокрема, з фірмою «Сіменс» підписано меморандум про створення спільного підприємства з київським науково-виробничим об'єднанням «Реле і автоматика».

Завдяки цим угодам обласні центри республіки вже до кінця наступного року будуть забезпечені комп'ютерними томографами для лікувальних закладів.

Йдеться про 180 мільйонів доларів, але справа не тільки в цьому, а в тому, що всі ті кошти складатимуться з відрахувань від прибутків двох інших спільних підприємств з екологічно чистої переробки відходів металургійного виробництва, які створюються в Донецькій і Харківській областях.

З фірмою «Систем Тех» уточнено питання щодо створення спільного підприємства по випуску меблів, які продаватимуться на Україні і за німецькі марки, і за карбованці. В результаті продажу цих меблів військовослужбовцям, що виїздять з Німеччини (а ви знаєте, що у нас на Україні влаштовуватимуться 40 відсотків цих військовослужбовців), це підприємство має одержати до 200 мільйонів марок прибутку, 80 відсотків якого залишиться на території України.

З фірмою «Хіпп» уточнено питання створення в Закарпатській області спільного підприємства по випуску продуктів дитячого харчування, підписано відповідні домовленості.

Було змінено або вперше встановлено комерційні контакти з більш як 30 фірмами. З фірмою «Анна Хютте» — щодо створення спільного виробництва металевого прутка, захищеного проти корозії, з фірмами «Бай ВА», «Агрофабер», «Агроком» — щодо створення спільного підприємства по переробці сільгосппродукції, придбання у цих фірм технології та устаткування, навчання наших спеціалістів. З фірмою «Фойт» — щодо створення спільного підприємства по виготовленню комплектуючих вузлів для львівських заводів — автобусного та автонавантажувачів. З фірмою «Ланде» — щодо реконструкції Калуського хімічного комбінату. Ви знаєте, що цей комбінат зокрема виробляє хлорвініл, там невеликі затрати потрібно, щоб перейти на поліхлорвініл. Тоді ми будемо мати плівку та інші корисні матеріали. З фірмою «Євромережі» домовлено про організацію пасажирського руху з України до Польщі, Німеччини, Франції, Югославії (йдеться про швидкісні лінії і про налагодження цього руху).

Було обговорено питання реконструкції аеропортів в Борисполі, Сімферополі та в інших містах республіки. З фірмою «Борш» — щодо будівництва житла для військовослужбовців, нашої участі в субпідряді продажу будматеріалів за валюту.

До речі, хочу вам сказати, що ми тривалий час вели розмову про будівництво житла для військовослужбовців, які залишають Німеччину, і тепер, після тривалих переговорів, в тому числі з Міністерством оборони Союзу, все ж таки вирішено питання про будівництво на Україні великого будівельного комбінату. Загалом на Україні будуватиметься 17 тисяч квартир для військовослужбовців. Продовжуючи економічну тему, скажу, що з фірмою «Оттбок» укладено угоду щодо створення навчального центру кошторисною вартістю 20 мільйонів марок, який готуватиме техніків-ортопедів, взагалі цілий ортопедичний центр. З фірмою «Шпатен» домовилися про розширення пивзаводу «Оболонь» та ін.

Важливе значення мали переговори з президентом торгової палати паном Зольтманом; він взявся допомогти в налагодженні потрібних нам зв'язків з метою створення в республіці потужностей по виробництву холодильників, мікрохвильових пічок, апаратури кабельного і космічного телебачення.

Хочу сказати вам також, що завдяки тому, що ми мали зустріч з президентом ФРН Вайцзеккером, міністром закордонних справ Геншером, було поставлено питання про передачу Україні майна колишньої армії Німецької Демократичної Республіки. Така домовленість є, і це майно буде передано перш за все Україні.

Тобто в плані економічному і в плані таких головних сфер, як Чорнобиль, охорона здоров'я людини, проблеми інвалідів, здається, ми зробили відповідні кроки по зміцненню корисних зв'язків.

Хочу підкреслити, що німецька сторона підтримала нашу позицію: від загальних розмов переходити до конкретних справ. Ми з самого початку сказали: ми не будемо вже більше говорити про те, що треба було б зробити, що ми готові брати на себе відповідальність.

До речі, нам постійно задавали одне й те ж запитання: а чи будете ви це погоджувати з Москвою, чи самі будете вирішувати? І коли відповідали, що будемо вирішувати самі, що ми прийняли відповідні закони, в тому числі і закон про зовнішньоекономічну діяльність, що у нас є для цього і права, і відповідальність, і обов'язок перед своїм народом, то було сприйнято надзвичайно добре.

Далі Голова Верховної Ради УРСР зупинився на стані німецько-українських міжпарламентських зв'язків і перспективах їх розвитку.

— Ми провели грунтовні, я вважаю, бесіди з керівниками ландтагу та сенату Баварії, змогли ознайомитися з організацією, формами, методами роботи, традиціями, підкреслюю, для одного з найстаріших парламентів у Європі.

Особливу користь дало вивчення організацій законотворчого процесу в умовах конституційно врегульованого багатопартійного складу парламенту і його двопалатної структури. Це для нас — перед винесенням на майбутню сесію концепції нової Конституції — мало велике конкретне значення.

Ми також ознайомилися з функціонуванням місцевого самоврядування в таких великих містах, як Мюнхен і Регенсбург, домовилися встановити практику регулярного обміну досвідом між баварським і нашим парламентами — депутатськими групами, комісіями тощо.

На думку Л. Кравчука, висловлену ним під час пресконференції, на членів делегації Верховної Ради УРСР справив приємне враження той факт, що німецька сторона демонструвала повну відкритість, підтвердила, у свою чергу, що, незважаючи на складні сторінки історії між двома нашими народами, вони хочуть йти один одному назустріч.

— Ми підкреслювали, — заявив Голова Верховної Ради УРСР, — що не будемо жити минулим, що нам слід жити майбутнім. І це було сприйнято німецькою стороною надзвичайно схвально.

Якщо говорити про протокольний бік справи, то слід підкреслити, що у Баварії для нас було створено необхідні умови з усіма державними атрибутами прийому. Більше того, ті люди, які бували там раніше, говорили, що такого ще не знали, щоб кожного дня висвітлювалося перебування деле-

(Закінчення на 3-й стор.).

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада Української РСР

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий корсіткою — 446-60-22

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-82-05, 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-69,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 166.300.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер, п'ятницю та суботу — на 16 сторінках.

ДОСИТЬ РОЗМОВ. ТРЕБА РОБИТИ ДІЛО!

(Закінчення. Початок на 2-й стор.).

гації. Це була надзвичайно активна політична робота. Ми вважаємо, що нам вдалося ще раз підкреслити, що Україна стала на шлях суверенітету. Що вона йде цією дорогою і буде йти, що вона не прагне руйнувати будь-які структури Союзу, а прагне жити в Союзі, але — в новому, де вона була б дійсно суверенною державою, і в цій структурі хоче знайти свою долю, що вона виступатиме відповідно до нашої Декларації як держава, що хоче знайти гідне місце в загальноєвропейському процесі. І це було сприйнято позитивно, як у Бонні в розмовах з президентом і міністром закордонних справ, так і в Баварії. Ми, у свою чергу, зрозуміли: нас і надалі сприйматимуть саме так, якщо ми займатимемо послідовну позицію. Німці хочуть іти з нами на реальні зв'язки, на реальні контакти, хочуть бачити з нашої сторони відповідну діловитість, відповідну позицію. Ми про це заявили і будемо підтверджувати всіма силами, щоб засвідчити, що ми вступили в новий етап наших відносин відповідно до позиції Верховної Ради і нашої Декларації.

Далі Голова Верховної Ради УРСР відповів на запитання журналістів.

Зокрема, наші колеги з «Комсомольского знамени» поцікавилися думкою Л. Кравчука щодо деяких коментарів телепрограми «Час», присвячених візитові делегації Верховної Ради УРСР до ФРН, охарактеризувавши їх як «імперські». (Нагадаємо, згадана телепрограма акцентувала на «незрозумілості» прагнення парламентаріїв України вести переговори рідною мовою).

У відповідь Л. Кравчук зауважив, що ця позиція всесоюзного телебачення викликала здивування як з української, так і з німецької сторони. Адже на переговорах були два перекладачі, які вільно володіють українською мовою, отже, при зустрічах не виникало ніяких ускладнень. Але, продовжив Голова Верховної Ради УРСР, існує, так би мовити, й смисловий бік справи. Як можна взагалі ставити так питання, коли одна держава звертається до іншої держави своєю мовою? Ніхто не може нав'язувати їй своє. Це просто низька культура. Але за цим криється, мені здається, більше, ніж низька культура. Хотіли щось знайти. А знаходити було нічого. І, раптом, є можливість хоч щось сказати. З'ясовується, «розмовляють не тією мовою». Це — образа, я вважаю. Образа України як такої. Образа нашої державності, де є Закон про те, що мова українська є державною. І було б дивно, щоб, скажімо, Голова Верховної Ради України їхав за кордон і говорив там якоюсь іншою мовою.

Я погоджуюсь, що ті люди, які подають таку інформацію, не сприяють зміцненню добрих відносин і нашої спільності.

Останнім часом на адресу Центрального телебачення звучить багато нарікань з приводу того, що воно подає матеріали з республік, а, як з'ясувалося тепер, і я переконався в цьому — і з-за кордону, невиважені і політично шкідливі в даному разі. Тому я доручив міністрові закордонних справ республіки зробити відповідну заяву і звернутися з нею до керівництва Всесоюзної телерадіокорпорації, де б він висловив нашу точку зору і наші вимоги зробити спростування всієї цієї передачі.

Запитання газети «Правда Украины»: Чи можна провести паралель між статусом Баварії і статусом суверенних країн?

Л. Кравчук: Бачите, в них чітко розмежовано дії законів, там є пріоритет законів Федеративної Республіки Німеччина. Тобто всі закони земель узгоджено з єдиними законами країни. Сила законів — на боці законів Федеративної Республіки. Землі не мають ніяких, практично, повноважень щодо зовнішньої політики. Але всі власні питання — економічні, культурні — вони вирішують цілком самостійно, ні з ким не узгоджують і не розуміють, як це можна узгоджувати і навіщо це робити.

Але тут треба мати на увазі: всі землі — німецькі, і там національний фактор, як, скажімо, в нашій країні, не відіграє істотної ролі, і не можна порівнювати (при всій повазі до землі, до кантону чи штату) організацію федерації, скажімо в Німеччині чи там в Швейцарії, з організацією нового Союзу. В нашій країні, де кожна республіка — це не тільки державність, а національно-державне формування, вона відрізняється від інших своїми не лише кількісними параметрами, а перш за все — якісними. А це зовсім інші, нові речі.

У нас кожна республіка має стати державою суверенною, повнокровною. Це є початок і кінець всієї нашої роботи, той корінь, спираючись на який, можна вести будь-які політичні, економічні та ідеологічні, якщо хочете, дискусії, будь-яку роботу, але саме це потрібно брати за основу.

Запитання кількох кореспондентів стосувалися проблеми ступеню реальності нашої Декларації на міжнародній арені, а також — у зв'язку з цим — ставлення з боку іноземців до прав України і Союзу в цілому.

Відповідаючи представникам засобів масової інформації, Голова Верховної Ради УРСР сказав:

— Справді, по-перше, слід мати на увазі реалії: німці — і це цілком закономірно — виходять з того, що зовнішньополітичні повноваження нашої республіки не визначено до кінця. Декларація є декларацією, а остаточна компетенція республіки залишається справою майбутнього. І вони відповідно з нами і ведуть розмови.

По-друге. Я відчув те ж, що відчуває кожний, хто буває в Німеччині: вони з великою повагою ставляться до Михайла Сергійовича Горбачова. І вважають, і я вважаю, що це — по справедливості, що саме завдяки йому, завдяки його діям все ж таки вдалося об'єднати Німеччину. І вони не можуть цього не враховувати. Зокрема, міністр Геншер в розмові зі мною наголошував на тому. Але вони є далекоглядні і мудрі політики і розуміють, що на нинішньому етапі треба мати паралельні зв'язки з Союзом і з його складовими. І, враховуючи, що Україна є дійсно великою європейською за масштабами державою, що вона становить 53 мільйони людського потенціалу, йдуть на такі зв'язки з Україною. Це я також відчув: і ставлення до нас було, я б сказав, не тільки толерантне, а й сповнене великої поваги.

Для мене позиція визначена. Я говорю це в колі сім'ї, на будь-якому засіданні, та де б я не говорив, повторюю одне і те ж: сьогодні для мене особисто найважливішим завданням всього мого життя є зробити все, що я можу, для того, щоб Україна стала суверенною державою. І вважаю, що це є для нас історичний шанс. Ми маємо його використати. Це не є якась спонтанність суспільного розвитку, це є закономірність, тому що ніхто зупинити національно-демократичний процес, який розпочався по всій нашій країні, неможливо. Тільки той, хто зрозуміє, що треба йти разом з закономірностями цього процесу історичного розвитку, той зможе очолювати його. І якщо хтось почне зупиняти цей процес, то це буде початком кінця цієї людини. Тому кажу вам щиро, відверто; для мене це є не просто слова, а це є і філософія, і життєва позиція. Хто цього не розуміє, незалежно від того, хто він є і де він сидить, — чи справа, чи зліва, чи зверху, чи знизу, чи в центрі, — він для мене є людиною, з якою я маю вести боротьбу різними шляхами.

Кореспондент «Голосу України» поцікавився ставленням Л. Кравчука до тих критичних зауважень, які висловлюють на адресу Голови Верховної Ради УРСР газети «Радянська Україна» і «Правда Украины».

У відповідь Л. Кравчук зазначив:

— Я відразу хочу сказати, що це питання для мене якоюсь мірою є делікатним.

Делікатність полягає в тому, що критика є критикою і її треба сприймати, як належить, і тут немає нічого особливого. Ставитися до критики з повагою — це означає робити якісь висновки для себе.

Делікатність полягає для мене у тому, що я є членом Політбюро, і дві газети ЦК виступають проти, ну, з критикою, будемо так говорити. Це ще не головне. Газети можуть виступати з критикою. Делікатність полягає в тому, що автор цих критичних статей є працівником ЦК, а якщо сказати точніше — радником ЦК. Тут уже відповідно, як говорив Володимир Ілліч Ленін, «дурно попахивает», але й це ще не є головним. Головне полягає в тому, що автор є противником суверенітету України. Оце найголовніше, і ці статті є антисуверенні, і він виступає уже навіть проти того, що прийняв XXVIII з'їзд Компартії України, я вже не кажу більше.

Тому розумієте, це важливо, що так воно йде. Що ще можна сказати, я б думав так, є в тих статтях якась така претензія на те, що народ України нічого не здатен зрозуміти і його потрібно весь час вчити.

А я переконався після референдуму, що народ України таких вчителів не потребує. Справа в тому, що він сам дивиться телебачення, сам робить висновки. Він усе зрозумів, проголосував, як належить, — за суверенну державу. Все відбулося, як належить.

Мені здається, я не хочу сьогодні брати (до уваги) зміст, не хочу навіть торкатися змісту, але мені здається, що співробітник ЦК втягнув Центральний Комітет, навіть не Центральний Комітет, а якусь його частину, Секретаріат, скажімо, Центрального Комітету в не дуже благовидну справу. Хоч і не хочу сперечатися з автором, це не є для мене завданням.

Кореспондент «Радянської України» підкреслив, що згадані статті надруковані в порядку дискусії, отже, є явищем цілком нормальним. Він вважає неправомірним прагнення деяких колег по друкованих органах створювати негативне ставлення до партійної преси.

У відповідь Л. Кравчук заявив:

— Я хочу, щоб мене зрозуміли всі журналісти. Я не збираюсь, ще раз підкреслюю, критикувати якусь газету: чи вона правильно діє, чи неправильно. Я знаю про те, що є Закон про пресу, знаю про те, що редколегія газети має право друкувати те, що вважає за потрібне. І я не можу оцінити і не буду оцінювати нині «Радянську Україну» чи «Правду Украины». Мова йде тільки про конкретні статті, а не про газети, так що я не хочу, щоб ви це зрозуміли, кинути тінь загалом на газету.

Якщо ж ви почитаєте, скажімо, статтю в вашій газеті («Радянській Україні». — **Ред.**), де йдеться про мої зауваження (до проекту Союзного договору. — **Ред.**), то кінцівка там така, я по пам'яті кажу: автор тих зауважень хоче створити негативне ставлення до проекту Союзного договору і тим самим посіяти думку, що він не такий, як потрібно. А я цього навіть не приховую, я це кажу і казав з самого початку, коли приїхав з Ради Федерації, що цей договір для мене не підходить, цей проект, і я не голосував навіть за його публікацію, це я вже вам говорив. Але для чого в дискусії нав'язувати людям, що такий поганий, скажімо, є автор (зауважень. — **Ред.**), який, бачите, хоче обдурити народ України, що там запропонували ідеальний договір, що в ньому є все, що потрібно для неньки-України, що її зводить до статусу кантону, і хочуть, щоб Україна була кантоном, що це найвище досягнення було б для народу України. А Кравчук сякий-такий каже, що, розумієте, треба, щоб Україна була суверенною державою. От поганий Кравчук. Це ж ваша газета сказала! Я вже не кажу про те, що для мене існує делікатність питання. Я собі не уявляю ситуацію, коли б, скажімо, помічник Голови Верховної Ради пише статтю, в якій розкриває характер, зміст роботи Секретаріату, Політбюро, Пленуму (ЦК Компартії України. — **Ред.**), починає давати їм оцінки, оцінки першому секретареві ЦК Компартії України. Як би ви поставилися до такої статті? Це б ви вважали нормальним явищем? Міг би я допустити, скажімо, щоб помічник Голови написав таку статтю, не сказавши мені жодного слова з цього приводу?

Ось про що йдеться — не більше і не менше. Критику ж я сприймаю, але, будь ласка, давайте на фактах: оце так, а це так, що та́к краще, а що та́к краще.

Запитання кореспондента «Української культури»: Через два з половиною місяці — річниця прийняття Декларації про державний суверенітет України. Як ви уявляєте собі відзначення цієї дати? І чи не було б потреби Верховній Раді з цього приводу прийняти якийсь документ?

Л. Кравчук: Я ще не радився з цього приводу з Президією Верховної Ради. Але думаю, що ми маємо у травні поставити на голосування питання про надання Декларації сили конституційного закону. І це буде найліпшим відзначенням тієї Декларації, аби не співати їй дифірамби, а зробити її реальною силою.

Голова Верховної Ради УРСР відповів на інші численні запитання кореспондентів радянської та зарубіжної преси, телебачення, радіо.

***Анатолій* ГОРЛОВ.**
***Володимир* САВЦОВ,**
спеціальні кореспонденти «Голосу України».

Закон Української Радянської Соціалістичної Ре

ПРО ПІДПРИЄМСТВА В УКРА

Цей Закон спрямований на реалізацію Декларації про державний суверенітет України.

Закон визначає види і організаційні форми підприємств, правила їх створення, реєстрації, реорганізації і ліквідації, організаційний механізм здійснення ними підприємницької діяльності в умовах переходу до ринкової економіки.

Закон створює рівні правові умови для діяльності підприємств незалежно від форм власності майна та організаційної форми підприємства.

Закон спрямований на забезпечення самостійності підприємств, визначає їх права і відповідальність у здійсненні господарської діяльності, регулює відносини підприємств з іншими підприємствами і організаціями, Радами народних депутатів, органами державного управління

Розділ I. Загальні положення

Стаття 1. Підприємство та його основні цілі

1. Підприємство — основна організаційна ланка народного господарства Української РСР. Підприємство — самостійний господарюючий статутний суб'єкт, який має права юридичної особи та здійснює виробничу, науково-дослідницьку і комерційну діяльність з метою одержання відповідного прибутку (доходу).

Підприємство має самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки в установах банків, печатку із своїм найменуванням, а промислове підприємство — також товарний знак.

Підприємство не має у своєму складі інших юридичних осіб.

2. Підприємство здійснює будь-які види господарської діяльності, якщо вони не заборонені законодавством Української РСР і відповідають цілям, передбаченим статутом підприємства.

3. У разі збиткової діяльності підприємства держава, якщо вона визнає продукцію цих підприємств суспільно необхідною, може надавати таким підприємствам дотації, інші пільги.

Стаття 2. Види підприємств

1. Відповідно до форм власності, встановлених Законом Української РСР «Про власність», можуть діяти підприємства таких видів:

— індивідуальне підприємство, засноване на особистій власності фізичної особи та виключно її праці;

— сімейне підприємство, засноване на власності та праці громадян Української РСР — членів однієї сім'ї, які проживають разом;

— приватне підприємство, засноване на власності окремого громадянина Української РСР, з правом найняття робочої сили;

— колективне підприємство, засноване на власності трудового колективу підприємства, кооперативу, іншого статутного товариства, громадської та релігійної організації;

— державне комунальне підприємство, засноване на власності адміністративно-територіальних одиниць;

— державне підприємство, засноване на загальнодержавній (республіканській) власності;

— спільне підприємство, засноване на базі об'єднання майна різних власників (змішана форма власності). У числі засновників спільного підприємства відповідно до законодавства Української РСР можуть бути юридичні особи та громадяни Української РСР, союзних республік, інших держав;

— підприємство, засноване на власності юридичних осіб і громадян союзних республік та інших держав. Створення таких підприємств регулюється окремим законодавством Української РСР.

2. Відповідно до обсягів господарського обороту підприємства і чисельності його працівників (незалежно від форм власності) воно може бути віднесене до категорії малих підприємств.

До малих підприємств належать новостворювані та діючі підприємства:

у промисловості та будівництві — з чисельністю працюючих до 200 чоловік;

в інших галузях виробничої сфери — з чисельністю працюючих до 50 чоловік;

у науці і науковому обслуговуванні — з чисельністю працюючих до 100 чоловік;

у галузях невиробничої сфери — з чисельністю працюючих до 25 чоловік;

у роздрібній торгівлі — з чисельністю працюючих до 15 чоловік.

Особливості створення і діяльності малих підприємств встановлюються законодавством Української РСР.

У республіці можуть діяти інші типи та категорії підприємств, у тому числі орендні, створення яких не суперечить законодавчим актам Української РСР.

Стаття 3. Об'єднання підприємств

1. Підприємства мають право на добровільних засадах об'єднувати свою виробничу, наукову, комерційну та інші види діяльності, якщо це не суперечить антимонопольному законодавству Української РСР.

Підприємства можуть об'єднуватись в:

асоціації — договірні об'єднання, створені з метою постійної координації господарської діяльності. Асоціація не має права втручатися у виробничу і комерційну діяльність будь-кого з її учасників;

корпорації — договірні об'єднання, створені на основі поєднання виробничих, наукових та комерційних інтересів, з делегуванням окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників;

консорціуми — тимчасові статутні об'єднання промислового і банківського капіталу для досягнення спільної мети;

концерни — статутні об'єднання підприємств промисловості, наукових організацій, транспорту, банків, торгівлі тощо на основі повної фінансової залежності від одного або групи підприємців;

інші об'єднання за галузевим, територіальним та іншими принципами.

Об'єднання діють на основі договору або статуту, який затверджується їх засновниками або власниками. Підприємства, які входять до складу зазначених організаційних структур, зберігають права юридичної особи і на них поширюється дія цього Закону.

2. В об'єднання підприємств, зареєстроване в Українській РСР, можуть входити підприємства інших союзних республік та держав. Підприємства Української РСР можуть входити в об'єднання, зареєстровані в інших союзних республіках та державах. Порядок вступу в об'єднання у зазначених випадках здійснюється відповідно до законодавства Української РСР про зовнішньоекономічну діяльність.

3. Об'єднання є юридичною особою, може мати самостійний і зведений баланси, розрахунковий та інші рахунки в установах банків, печатку із своїм найменуванням.

Реєстрація об'єднання провадиться в порядку, встановленому цим Законом для підприємства.

4. Об'єднання не відповідає за зобов'язання підприємств, які входять до його складу, а підприємства не відповідають за зобов'язання об'єднань, якщо інше не передбачено установчим договором (статутом).

5. Підприємства, які входять до об'єднання, можуть вийти з його складу із збереженням взаємних зобов'язань та укладених договорів з іншими підприємствами та організаціями.

Вихід структурних підрозділів і самостійних підприємств із таких об'єднань може здійснюватись за згодою власника майна чи уповноваженого ним органу та з участю трудового колективу з наданням їм права підприємства.

Відмова власника може бути оскаржена трудовим колективом до суду.

6. Об'єднання ліквідується за рішенням підприємств, які входять до нього. Ліквідація об'єднання здійснюється у порядку, встановленому цим Законом для підприємства. Майно, яке залишилося після ліквідації об'єднання, розподіляється між учасниками згідно з статутом об'єднання.

Стаття 4. Законодавство про підприємство

1. Діяльність всіх підприємств, розташованих на території Української РСР, здійснюється відповідно до цього та інших законів Української РСР, а в випадках, передбачених ними, також рішеннями уряду Української РСР.

Якщо міжнародним договором або міжнародною угодою, в яких бере участь Українська РСР, встановлено інші правила, ніж ті, що містить законодавство про підприємство, то застосовуються правила міжнародного договору або міжнародної угоди.

2. Особливості застосування цього Закону для окремих видів підприємств, діяльність яких пов'язана з надзвичайними суспільними інтересами, та перелік таких видів підприємств визначаються Радою Міністрів Української РСР та затверджуються Верховною Радою Української РСР.

Розділ II. Створення підприємства і порядок його реєстрації

Стаття 5. Загальні умови створення підприємства

1. Підприємство створюється згідно з рішенням власника (власників) майна чи уповноваженого ним (ними) органу, підприємства-засновника, організації або за рішенням трудового колективу у випадках і порядку, передбачених цим Законом та іншими законами Української РСР.

Підприємство може бути засноване внаслідок примусового поділу іншого підприємства відповідно до антимонопольного законодавства Української РСР.

2. Підприємство може бути створене в результаті виділення із складу діючих підприємств, організацій одного або кількох структурних підрозділів, а також на базі структурної одиниці діючих об'єднань за рішенням їх трудових колективів, якщо на це є згода власника чи уповноваженого ним органу.

Створення підприємств шляхом виділення здійснюється із збереженням за новими підприємствами взаємозобов'язань та укладених договорів з іншими підприємствами.

3. У випадках, коли для створення і діяльності підприємства потрібна ділянка землі, а також інші природні ресурси, дозвіл на їх використання видається відповідною Радою народних депутатів, а в передбачених законодавчими актами випадках — Верховною Радою Української РСР за поданням первинного природокористувача при наявності позитивного висновку державної екологічної експертизи або відповідної Ради народних депутатів. Відмова у наданні ділянки землі та інших природних ресурсів може бути оскаржена в порядку, передбаченому законодавством Української РСР.

4. Підприємство набуває прав юридичної особи від дня його державної реєстрації.

Стаття 6. Державна реєстрація підприємства

1. Державна реєстрація підприємства здійснюється у виконавчому комітеті районної, міської, районної в місті Ради народних депутатів за місцезнаходженням підприємства.

Дані про державну реєстрацію підприємства в десятиденний строк виконкомом повідомляються Міністерству фінансів Української РСР і Держкомстату Української РСР. Підприємство включається до державного реєстру Української РСР від дня його реєстрації.

2. Для державної реєстрації підприємства виконавчому комітету відповідної Ради народних депутатів подаються заява, рішення засновника про створення, статут та інші документи за переліком, що встановлюється Радою Міністрів Української РСР.

У разі відсутності у малого підприємства на момент реєстрації власного приміщення вона здійснюється за юридичною адресою одного з його засновників.

Державна реєстрація підприємств здійснюється не пізніше 30 днів від дня подачі заяви з доданням необхідних документів виконавчому комітету відповідної Ради народних депутатів.

При зміні основних положень статуту або типу підприємства здійснюється його перереєстрація. Перереєстрація підприємства здійснюється в порядку, встановленому для його реєстрації.

3. Відмова в державній реєстрації підприємства може виникнути через порушення встановленого цим Законом порядку створення підприємства, а також у разі невідповідності установчих актів (документів) вимогам законодавства. Відмова у державній реєстрації підприємства з мотивів недоцільності його створення не допускається.

Якщо державну реєстрацію підприємства у встановлений строк не проведено або в ній відмовлено з мотивів, які засновник підприємства вважає необгрунтованими, він може звернутися до суду. Засновник має право стягнути через суд збитки, завдані йому внаслідок незаконної відмови у реєстрації.

4. За державну реєстрацію підприємства з нього справляється плата, розмір якої визначається в порядку, встановленому Законом Української РСР «Про підприємництво».

Одержані кошти зараховуються на рахунок відповідної Ради народних депутатів за місцем реєстрації підприємства.

Стаття 7. Створення відокремлених підрозділів підприємства

1. Підприємство має право створювати філіали, представництва, відділення та інші відособлені підрозділи з правами відкриття поточних і розрахункових рахунків і затверджує положення про них.

2. Погодження питання про розміщення таких відособлених підрозділів підприємства з відповідними місцевими Радами народних депутатів проводиться в порядку, встановленому для створення підприємства.

3. Діяльність розташованих на території Української РСР відособлених підрозділів підприємств, які знаходяться за межами республіки, регулюється цим Законом та іншими законами Української РСР.

Стаття 8. Ліцензування видів діяльності

Окремими видами діяльності підприємство може займатися тільки на підставі спеціального дозволу (ліцензії).

Перелік видів діяльності, що підлягають ліцензуванню, а також порядок одержання дозволу (ліцензії) для здійснення такої діяльності встановлюються Законом Української РСР «Про підприємництво».

Стаття 9. Статут підприємства

1. Підприємство діє на основі статуту. Статут затверджується власником (власниками) майна, а для державних підприємств — власником майна за участю трудового колективу.

2. У статуті підприємства визначаються власник та найменування підприємства, його місцезнаходження, предмет і цілі діяльності, його органи управління, порядок їх формування, компетенція та повноваження трудового колективу і його виборних органів, порядок утворення майна підприємства, умови реорганізації та припинення діяльності підприємства.

У найменуванні підприємства визначаються його назва (завод, фабрика, майстерня та інші) і вид (індивідуальне, сімейне, приватне, колективне, державне) та інше.

До статуту можуть включатися положення, пов'язані з особливостями діяльності підприємства: про трудові відносини, що виникають на підставі членства; про повноваження, порядок створення та структуру ради підприємства; про товарний знак та інше.

В статуті підприємства визначається орган, який має право представляти інтереси трудового колективу (рада

трудового к
підприємства
комітет та ін

Роз
Майно під

Стаття 10.
користання м

1. Майно п
новлять осно
ротні кошти,
цінності, ва
бражається
балансі підпр
2. Майно
відповідно до
ської РСР, с
ства та укла
жить йому на
ті або повно
го відання.
3. Майно,
власністю і з
жавним під
лежить йому
го господарс
Здійснюю
го господар
державне пі
діє, корист
ряджається
ном на свій
щодо н...го
не супе...ча
ємства.
...елам
майна підпр
грошові та
ски засновни
доходи,
лізації прод
інших видів
яльності;
доходи ві
кредити б
кредиторів;
капітальні
тації з бюдж
надходже
жавлення
власності;
придбанн
підприємств
безоплатн
внески, пож
нізацій, під
дян;
інші дже
ні законода
раїнської Р
5. Підпр
ше ... пере
тут... має
передавати
ствам, орга
новам, обмі
оренду, над
в тимчасове
в позику на
ки, спору
транспортн
сировину т
ні цінності
ти їх з бала
6. Підпр
право, якщ
чено його
ти, перед
обмінювати
ду громадя
ництва та
цінності, за
відповідно
актів Укра
жуть бути
Безоплатна
ня підпри
альних цін
здійснюют
власника а
ним орга
передбачен
Українсько

Стаття
ристування
сурсами

1. Волод
ня землею
ними ресу
здійснює
порядку за
ках, перед
чими акт
РСР,— на
2. Підп

Української Радянської Соціалістичної Республіки

ІЄМСТВА В УКРАЇНСЬКІЙ РСР

жав. Підпри-
ської РСР мо-
об'єднання,
інших союз-
держав.
об'єднання
падках здійс-
до зако-
ської РСР
номічну ді-

юридичною
ати самостій-
баланси, роз-
ві рахунки
ків, печатку
ванням.
об'єднання
орядку, вста-
Законом для

не відпові-
ння підпри-
ять до його
ємства не від-
зобов'язання
інше не пе-
новчим до-
м).
тва, які вхо-
ння, можуть
аду із збере-
х зобов'язань
оговорів з ін-
вами та ор-

урних підроз-
іних підпри-
б'єднання мо-
в за згодою
чи уповнова-
ну та з участю
лективу з на-
підприємст-

ика може бу-
рудовим ко-

ліквідується
приємств, які
о. Ліквідація
дійснюється у
овленому цим
підприємства.
ишилося піс-
єднання, роз-
учасниками
ом об'єднання.
Законодавство

всіх підпри-
ння на тери-
ої РСР, здійс-
дно до цього
Української
дках, передба-
ож рішеннями
ої РСР.
одним догово-
ою угодою,
ать Україн-
овлено інші
, що містить
про підприєм-
овуються пра-
ного договору
угоди.
застосуван-
для окремих
ств, діяль-
в'язана з над-
ільними ін-
ерелік таких
мств визнача-
Міністрів Ук-
а затверджу-
ою Радою Ук-

л II.
дприємства і
го реєстрації

агальні умови
приємства
ство створю-
ішенням влас-
в) майна чи
о ним (ними)
приємства-зас-
зації або за
овного підпри-
порядку, пе-

редбачених цим Законом та іншими законами Української РСР.

Підприємство може бути засноване внаслідок примусового поділу іншого підприємства відповідно до антимонопольного законодавства Української РСР.

2. Підприємство може бути створене в результаті виділення із складу діючих підприємств, організацій одного або кількох структурних підрозділів, а також на базі структурної одиниці діючих об'єднань за рішенням їх трудових колективів, якщо на це є згода власника чи уповноваженого ним органу.

Створення підприємств шляхом виділення здійснюється із збереженням за новими підприємствами взаємозобов'язань та укладених договорів з іншими підприємствами.

3. У випадках, коли для створення і діяльності підприємства потрібна ділянка землі, а також інші природні ресурси, дозвіл на їх використання видається відповідною Радою народних депутатів, а в передбачених законодавчими актами випадках — Верховною Радою Української РСР за поданням первинного природокористувача при наявності позитивного висновку державної екологічної експертизи або відповідної Ради народних депутатів. Відмова у наданні ділянки землі та інших природних ресурсів може бути оскаржена в порядку, передбаченому законодавством Української РСР.

4. Підприємство набуває прав юридичної особи від дня його державної реєстрації.

Стаття 6. Державна реєстрація підприємства

1. Державна реєстрація підприємства здійснюється у виконавчому комітеті районної, міської, районної в місті Ради народних депутатів за місцезнаходженням підприємства.

Дані про державну реєстрацію підприємства в десятиденний строк виконкомом повідомляються Міністерству фінансів Української РСР і Держкомстату Української РСР. Підприємство включається до державного реєстру Української РСР від дня його реєстрації.

2. Для державної реєстрації підприємства виконавчому комітету відповідної Ради народних депутатів подаються заява, рішення засновника про створення, статут та інші документи за переліком, що визначається Радою Міністрів Української РСР.

У разі відсутності у малого підприємства на момент реєстрації власного приміщення вона здійснюється за юридичною адресою одного з його засновників.

Державна реєстрація підприємств здійснюється не пізніше 30 днів від дня подачі заяви з доданням необхідних документів виконавчому комітету відповідної Ради народних депутатів.

При зміні основних положень статуту або типу підприємства здійснюється його перереєстрація. Перереєстрація підприємства здійснюється в порядку, встановленому для його реєстрації.

3. Відмова в державній реєстрації підприємства може виникнути через порушення встановленого цим Законом порядку створення підприємства, а також у разі невідповідності установчих актів (документів) вимогам законодавства. Відмова у державній реєстрації підприємства з мотивів недоцільності його створення не допускається.

Якщо державну реєстрацію підприємства у встановлений строк не проведено або в ній відмовлено з мотивів, які засновник підприємства вважає необгрунтованими, він може звернутися до суду. Засновник має право стягнути через суд збитки, завдані йому внаслідок незаконної відмови у реєстрації.

4. За державну реєстрацію підприємства з нього справляється плата, розмір якої визначається в порядку, встановленому Законом Української РСР «Про підприємництво».

Одержані кошти зараховуються на рахунок відповідної Ради народних депутатів за місцем реєстрації підприємства.

Стаття 7. Створення відособлених підрозділів підприємства

1. Підприємство має право створювати філіали, представництва, відділення та інші відособлені підрозділи з правами відкриття поточних і розрахункових рахунків і затверджує положення про них.

2. Погодження питання про розміщення таких відособлених підрозділів підприємства з відповідними місцевими Радами народних депутатів проводиться в порядку, встановленому для створення підприємства.

3. Діяльність розташованих на території Української РСР відособлених підрозділів підприємств, які знаходяться за межами республіки, регулюється цим Законом та іншими законами Української РСР.

Стаття 8. Ліцензування видів діяльності

Окремими видами діяльності підприємство може займатися тільки на підставі спеціального дозволу (ліцензії).

Перелік видів діяльності, що підлягають ліцензуванню, а також порядок одержання дозволу (ліцензії) для здійснення такої діяльності встановлюється Законом Української РСР «Про підприємництво».

Стаття 9. Статут підприємства

1. Підприємство діє на основі статуту. Статут затверджується власником (власниками) майна, а для державних підприємств — власником майна за участю трудового колективу.

2. У статуті підприємства визначаються власник та найменування підприємства, його місцезнаходження, предмет і цілі діяльності, його органи управління, порядок їх формування, компетенція та повноваження трудового колективу і його виборних органів, порядок утворення майна підприємства, умови реорганізації та припинення діяльності підприємства.

У найменуванні підприємства визначаються його назва (завод, фабрика, майстерня та інші) і вид (індивідуальне, сімейне, приватне, колективне, державне) та інше.

До статуту можуть включатися положення, пов'язані з особливостями діяльності підприємства: про трудові відносини, що виникають на підставі членства; про повноваження, порядок створення та структуру ради підприємства; про товарний знак та інше.

В статуті підприємства визначається орган, який має право представляти інтереси трудового колективу (рада трудового колективу, рада підприємства, профспілковий комітет та інше).

Розділ III. Майно підприємства

Стаття 10. Утворення і використання майна

1. Майно підприємства становлять основні фонди та оборотні кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі підприємства.

2. Майно підприємства відповідно до законів Української РСР, статуту підприємства та укладених угод належить йому на правах власності або повного господарського відання.

3. Майно, що є державною власністю і закріплене за державним підприємством, належить йому на праві повного господарського відання.

Здійснюючи право повного господарського відання, державне підприємство володіє, користується та розпоряджається зазначеним майном на свій розсуд, вчиняючи щодо нього будь-які дії, які не суперечать статуту підприємства.

Джерелами формування майна підприємства є:

грошові та матеріальні внески засновників;

доходи, одержані від реалізації продукції, а також від інших видів господарської діяльності;

доходи від цінних паперів;

кредити банків та інших кредиторів;

капітальні вкладення і дотації з бюджетів;

надходження від роздержавлення і приватизації власності;

придбання майна іншого підприємства, організації;

безоплатні або благодійні внески, пожертвування організацій, підприємств і громадян;

інші джерела, не заборонені законодавчими актами Української РСР.

5. Підприємство, якщо інше не передбачено його статутом, має право продавати і передавати іншим підприємствам, організаціям та установам, обмінювати, здавати в оренду, надавати безоплатно в тимчасове користування або в позику належні йому будинки, споруди, устаткування, транспортні засоби, інвентар, сировину та інші матеріальні цінності, а також списувати їх з балансу.

6. Підприємству надається право, якщо інше не передбачено його статутом, продавати, передавати безоплатно, обмінювати, здавати в оренду громадянам засоби виробництва та інші матеріальні цінності, за винятком тих, які відповідно до законодавчих актів Української РСР не можуть бути в їх власності. Безоплатна передача і надання підприємствами матеріальних цінностей громадянам здійснюються з дозволу власника або уповноваженого ним органу, крім випадків, передбачених законодавством Української РСР.

Стаття 11. Володіння і користування природними ресурсами

1. Володіння і користування землею та іншими природними ресурсами підприємство здійснює у встановленому порядку за плату, а у випадках, передбачених законодавчими актами Української РСР,— на пільгових умовах.

2. Підприємство зобов'язане своєчасно здійснювати природоохоронні заходи, спрямовані на зниження і компенсацію негативного впливу його виробництва на природне середовище, здоров'я та власність людей. Фінансування таких заходів відбувається за рахунок власних коштів або інших джерел. У випадках банкрутства підприємства фінансування проводиться за рахунок коштів від продажу його майна, а якщо цих коштів не вистачає — за рахунок бюджету відповідної місцевої Ради народних депутатів або держави.

Підприємство відповідно до законодавства Української РСР несе відповідальність за додержання вимог і норм щодо охорони, раціонального використання та відновлення до рівня встановлених нормативів земель, вод, надр, лісів, інших природних ресурсів, а також за додержання встановлених нормативів викидів і скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище і розміщення в ньому відходів.

При порушенні цих норм і вимог його діяльність може бути припинена частково, тимчасово або повністю відповідно до законодавства Української РСР.

Стаття 12. Участь підприємства у випуску та торгівлі цінними паперами

1. Підприємство має право на випуск власних цінних паперів та реалізацію їх юридичним особам і громадянам Української РСР, союзних республік та інших держав.

2. Підприємство може бути співзасновником фондових бірж Української РСР та учасником фондових бірж Української РСР і союзних республік.

3. Підприємство має право на придбання цінних паперів юридичних осіб Української РСР, союзних республік та інших держав.

4. Підприємство випускає, реалізує та купує цінні папери відповідно до законодавства Української РСР.

Стаття 13. Гарантії майнових прав підприємства

Держава гарантує захист майнових прав підприємства. Вилучення державою у підприємства його основних фондів, оборотних коштів та іншого використовуваного ним майна здійснюється тільки у випадках, передбачених законами Української РСР.

Збитки, завдані підприємству в результаті порушення його майнових прав громадянами, юридичними особами і державними органами, відшкодовуються підприємству за рішенням суду або арбітражу.

Розділ IV. Управління підприємством і самоврядування трудового колективу

Стаття 14. Загальні принципи управління підприємством

1. Управління підприємством здійснюється відповідно до статуту на основі поєднання прав власника щодо господарського використання свого майна і самоврядування трудового колективу.

Підприємство самостійно визначає структуру управління, встановлює штати.

Власник здійснює свої права по управлінню підприємством безпосередньо або через уповноважені ним органи. Власник або уповноважені ним органи можуть делегувати ці права раді підприємства (правлінню) або іншому органові, який передбачений статутом підприємства і представляє інтереси власника та трудового колективу.

2. Найняття (призначення, обрання) керівника підприємства є правом власника (власників) майна підприємства і реалізується безпосередньо або через уповноважені ним органи.

3. Рішення з соціально-економічних питань, що стосуються діяльності підприємства, виробляються і приймаються його органами управління з участю трудового колективу та уповноважених ним органів.

4. Вищим керівним органом колективного підприємства є загальні збори (конференція) власників майна. Виконавчі функції по управлінню колективним підприємством здійснює правління.

Правління підприємства, якщо інше не передбачено статутом, обирається власниками майна на загальних зборах таємним голосуванням на альтернативній основі. Повноваження правління визначаються статутом. Правління обирає із свого складу голову і його заступників або їх роль виконують почергово всі члени правління.

Стаття 15. Трудовий колектив та його самоврядування

1. Трудовий колектив підприємства становлять усі громадяни, які своєю працею беруть участь в його діяльності на основі трудового договору (контракту, угоди), а також інших форм, що регулюють трудові відносини працівника з підприємством.

2. Трудовий колектив підприємства з правом найняття робочої сили:

розглядає і затверджує проект колективного договору;

розглядає і вирішує згідно з статутом підприємства питання самоврядування трудового колективу;

визначає і затверджує перелік і порядок надання працівникам підприємства соціальних пільг;

бере участь у матеріальному і моральному стимулюванні продуктивної праці, заохочує винахідницьку і раціоналізаторську діяльність, порушує клопотання про представлення працівників до державних нагород.

Трудовий колектив державного та іншого підприємства, в якому частка держави або місцеві Ради народних депутатів у вартості майна становить більш як 50 процентів:

розглядає разом з засновником зміни і доповнення до статуту підприємства;

разом з засновником підприємства визначає умови найняття керівника;

бере участь у вирішенні питання про виділення із складу підприємства одного чи кількох структурних підрозділів для створення нового підприємства;

разом з власником вирішує питання про вступ і вихід підприємства з об'єднання підприємств;

приймає рішення про оренду підприємства, створення на основі трудового колективу органу для переходу на оренду і викупу підприємства.

При час
майна підпр
вий колекти
співвласника
— статусу с
Після пов
приємства тр
набуває пра
власника.
4. Повнов
го колективу
приємств, де
ся наймана
ються, якщо
бачається ст
ми зборами
і їх виборн
ни якого ви
ним голосув
(конференці
лективу стр
ки не менш
Члени вибор
можуть звіл
або переводу
сади з ініці
ції підприєм
відповідного
ну цього кол
Стаття
підприємства
1. Керівн
наймається
власником
власниками
При найн
ні, обранні)
уповноважен
керівника
посаду з н
контракт (
якому визн
строки найн
відповідаль
підприємств
ком та труд
умови його
безпечення
сади з урах
передбачені
(договором,
нодавством
2. Керівн
самостійно
діяльності
винятком
том до
органів уп
підприємств
не має пра
оперативну
ника підпри
3. Керівн
може бути
сади до за
контракту
редбачених
в законода
РСР.
4. Заступ
підприємств
спеціалісти
рату управ
них підрозд
цехів, від
дільниць, ф
логічних
приємств),
і старші ма
ються на п
ються з по
підприємств
Статт
договір
1. Колек
винен укл
підприємств
товують на
власником
ним ним ор
колективом
ним ним о
суперечити
давству Ук
2. Колек
регулюють
дові і екон
трудового
ністрацією
тання охоро
ного розви
цівників у
бутку підпр
тання пере
підприємств
Розбіжно
при уклад
колективно
шуються у
леному зак
ми Україн
3. Сторо
лективний
двох разів
тують про
зборах (ко
го колекти

Голос України

...спубліки

...ЇНСЬКІЙ РСР

...лективу, рада
... профспілковий
...е).

...іл III.
...приємства

...Утворення і ви-
...йна

...дприємства ста-
...і фонди та обо-
... також інші
...ість яких відо-
... самостійному
...ємства.
... підприємства
...законів Украї́н-
...атуту підприєм-
...них угод нале-
...правах власнос-
... господарсько-

...о є державною
...кріплене за дер-
...иємством, на-
...а праві повно-
...ого відання.
... право повно-
...ького відання,
...риємство воло-
...ться та розпо-
...зна̀ченим май-
...зсуд, вчиняючи
...дь-як... дії, які
...стату... підпри-

... фор... ання
...мства є:
...атеріальні вне-
...в;
...ержані від реа-
...ції, а також від
...осподарської ді-

...цінних паперів;
...ків та інших

...кладення і до-
...ів;
...я від роздер-
... приватизації

... майна іншого
... організації;
... або благодійні
...твування орга-
...иємств і грома-

...а, не заборонє-
...ими актами Ук-

...во, якщо ін-
...чено йо... ста-
...аво пр... ати і
...шим підприєм-
...аціям та уста-
...вати, здавати в
...ати безоплатно
...ристування або
...жні йому будин-
... устаткування,
...асоби, інвентар,
...інші матеріаль-
... також списува-
...у.
...ству надається
...нше не передба-
...тутом, продава-
...ати безоплатно,
... здавати в орен-
...и засоби вироб-
...ні матеріальні
...нятком тих, які
... законодавчих
...ької РСР не мо-
... їх власності.
...редача і надан-
...твами матері-
...ей громадянам
... з дозволу
...уповноваженого
... крім випадків,
...законодавством
...СР.

...Володіння і ко-
...иродними ре-

... і користуван-
...ншими природ-
...и підприємство
... встановленому
...ату, а у випад-
...них законодав-
... Української
...ьгових умовах.
...ство зобов'яза-

не своєчасно здійснювати природоохоронні заходи, спрямовані на зниження і компенсацію негативного впливу його виробництва на природне середовище, здоров'я та власність людей. Фінансування таких заходів відбувається за рахунок власних коштів або інших джерел. У випадках банкрутства підприємства фінансування проводиться за рахунок коштів від продажу його майна, а якщо цих коштів не вистачає — за рахунок бюджету відповідної місцевої Ради народних депутатів або держави.

Підприємство відповідно до законодавства Української РСР несе відповідальність за додержання вимог і норм щодо охорони, раціонального використання та відновлення до рівня встановлених нормативів земель, вод, надр, лісів, інших природних ресурсів, а також за додержання встановлених нормативів викидів і скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище і розміщення в ньому відходів.

При порушенні цих норм і вимог його діяльність може бути припинена частково, тимчасово або повністю відповідно до законодавства Української РСР.

Стаття 12. Участь підприємства у випуску та торгівлі цінними паперами

1. Підприємство має право на випуск власних цінних паперів та реалізацію їх юридичним особам і громадянам Української РСР, союзних республік та інших держав.

2. Підприємство може бути співзасновником фондових бірж Української РСР та учасником фондових бірж Української РСР і союзних республік.

3. Підприємство має право на придбання цінних паперів юридичних осіб Української РСР, союзних республік та інших держав.

4. Підприємство випускає, реалізує та купує цінні папери відповідно до законодавства Української РСР.

Стаття 13. Гарантії майнових прав підприємства

Держава гарантує захист майнових прав підприємства. Вилучення державою у підприємства його основних фондів, оборотних коштів та іншого використовуваного ним майна здійснюється тільки у випадках, передбачених законами Української РСР.

Збитки, завдані підприємству в результаті порушення його майнових прав громадянами, юридичними особами і державними органами, відшкодовуються підприємству за рішенням суду або арбітражу.

Розділ IV. Управління підприємством і самоврядування трудового колективу

Стаття 14. Загальні принципи управління підприємством

1. Управління підприємством здійснюється відповідно до статуту на основі поєднання прав власника щодо господарського використання свого майна і самоврядування трудового колективу.

Підприємство самостійно визначає структуру управління, встановлює штати.

Власник здійснює свої права по управлінню підприємством безпосередньо або через уповноважені ним органи. Власник або уповноважені ним органи можуть делегувати ці права раді підприємства (правлінню) або іншому органові, який передбачений статутом підприємства і представляє інтереси власника та трудового колективу.

2. Найняття (призначення, обрання) керівника підприємства з правом власника (власників) майна підприємства і реалізується безпосередньо або через уповноважені ним органи.

3. Рішення з соціально-економічних питань, що стосуються діяльності підприємства, виробляються і приймаються його органами управління з участю трудового колективу та уповноважених ним органів.

4. Вищим керівним органом колективного підприємства є загальні збори (конференція) власників майна. Виконавчі функції по управлінню колективним підприємством здійснює правління.

Правління підприємства, якщо інше не передбачено статутом, обирається власниками майна на загальних зборах таємним голосуванням на альтернативній основі. Повноваження правління визначаються статутом. Правління обирає із свого складу голову і його заступників або їх роль виконують почергово всі члени правління.

Стаття 15. Трудовий колектив та його самоврядування

1. Трудовий колектив підприємства становлять усі громадяни, які своєю працею беруть участь в його діяльності на основі трудового договору (контракту, угоди), а також інших форм, що регулюють трудові відносини працівника з підприємством.

2. Трудовий колектив підприємства з правом найняття робочої сили:

розглядає і затверджує проект колективного договору;

розглядає і вирішує згідно з статутом підприємства питання самоврядування трудового колективу;

визначає і затверджує перелік і порядок надання працівникам підприємства соціальних пільг;

бере участь у матеріальному і моральному стимулюванні продуктивної праці, заохочує винахідницьку і раціоналізаторську діяльність, порушує клопотання про представлення працівників до державних нагород.

Трудовий колектив державного та іншого підприємства, в якому частка держави або місцеві Ради народних депутатів у вартості майна становить більш як 50 процентів:

розглядає разом з засновником зміни і доповнення до статуту підприємства;

разом з засновником підприємства визначає умови найняття керівника;

бере участь у вирішенні питання про виділення із складу підприємства одного чи кількох структурних підрозділів для створення нового підприємства;

разом з власником вирішує питання про вступ і вихід підприємства з об'єднання підприємств;

приймає рішення про оренду підприємства, створення на основі трудового колективу органу для переходу на оренду і викупу підприємства.

При частковому викупі майна підприємства трудовий колектив набуває права співвласника, а підприємство — статусу спільного.

Після повного викупу підприємства трудовий колектив набуває прав колективного власника.

4. Повноваження трудового колективу всіх видів підприємств, де використовується наймана праця, реалізуються, якщо інше не передбачається статутом, загальними зборами (конференцією) і їх виборним органом, члени якого обираються таємним голосуванням на зборах (конференції) трудового колективу строком на 2—3 роки не менш як 2/3 голосів. Члени виборного органу не можуть звільнятися з роботи або переводитися на інші посади з ініціативи адміністрації підприємства без згоди відповідного виборного органу цього колективу.

Стаття 16. Керівництво підприємства

1. Керівник підприємства наймається (призначається власником або обирається власниками майна).

При найнятті (призначенні, обранні) власником або уповноваженим ним органом керівника підприємства на посаду з ним укладається контракт (договір, угода), в якому визначаються права, строки найняття, обов'язки і відповідальність керівника підприємства перед власником та трудовим колективом, умови його матеріального забезпечення і звільнення з посади з урахуванням гарантій, передбачених контрактом (договором, угодою) та законодавством Української РСР.

2. Керівник підприємства самостійно вирішує питання діяльності підприємства, за винятком віднесених статутом до компетенції інших органів управління даного підприємства. Власник майна не має права втручатися в оперативну діяльність керівника підприємства.

3. Керівник підприємства може бути звільнений з посади до закінчення строку контракту на підставах, передбачених у контракті або в законодавстві Української РСР.

4. Заступники керівника підприємства, керівники та спеціалісти підрозділів апарату управління і структурних підрозділів (виробництв, цехів, відділів, відділень, дільниць, ферм та інших аналогічних підрозділів підприємств), а також майстри і старші майстри призначаються на посаду і звільняються з посади керівником підприємства.

Стаття 17. Колективний договір

1. Колективний договір повинен укладатися на всіх підприємствах, які використовують найману працю, між власником або уповноваженим ним органом і трудовим колективом або уповноваженим ним органом і не може суперечити чинному законодавству Української РСР.

2. Колективним договором регулюються виробничі, трудові і економічні відносини трудового колективу з адміністрацією підприємства, питання охорони праці, соціального розвитку, участі працівників у використанні прибутку підприємства, якщо останнє передбачене статутом підприємства.

Розбіжності, що виникають при укладанні або виконанні колективного договору, вирішуються у порядку, встановленому законодавчими актами Української РСР.

3. Сторони, які уклали колективний договір, не менше двох разів на рік взаємозвітують про його виконання на зборах (конференції) трудового колективу).

Розділ V. Господарська, економічна і соціальна діяльність підприємства

Стаття 18. Прибуток (доход) підприємства

1. На всіх підприємствах основним узагальнюючим показником фінансових результатів господарської діяльності є прибуток (доход).

Порядок використання прибутку (доходу) визначає власник (власники) підприємства або уповноважений ним орган згідно з статутом підприємства.

2. Державний вплив на вибір напрямів та обсягів використання прибутку (доходу) здійснюється через податки, податкові пільги, а також економічні санкції відповідно до законодавства Української РСР.

3. У випадках, передбачених статутом підприємства, частина чистого прибутку може передаватися у власність членів або трудового колективу підприємства. Порядок розподілу і використання цієї частини прибутку здійснюється радою або зборами (конференцією) трудового колективу.

Стаття 19. Трудові доходи працівника підприємства

1. Підприємство самостійно визначає фонд оплати праці без обмеження його зростання з боку державних органів.

2. Трудові доходи найманого працівника підприємства визначаються трудовим договором відповідно до законодавства Української РСР, а для інших працівників — угодою між ними. Трудові доходи працівника підприємства регулюються податками.

3. Мінімальний розмір оплати праці найманих працівників усіх видів підприємства не може бути менше прожиткового мінімуму, який встановлюється законодавчими актами Української РСР.

4. Підприємство самостійно встановлює форми, системи і розміри оплати праці, а також інші види доходів працівників.

Підприємства можуть використовувати державні тарифні ставки, посадові оклади як орієнтири для диференціації оплати праці залежно від професії, кваліфікації працівників, складності і умов виконуваних ними робіт.

Стаття 20. Планування діяльності підприємства

1. Підприємство самостійно планує свою діяльність і визначає перспективи розвитку, виходячи з попиту на вироблювану продукцію, роботи, послуги та з необхідності забезпечення виробничого та соціального розвитку підприємства, підвищення доходів.

Основу планів становлять державні замовлення та договори, укладені із споживачами (покупцями) продукції, робіт, послуг і постачальниками матеріально-технічних ресурсів.

2. Підприємство виконує роботи і поставки для державних потреб на договірній основі в порядку, що визначається законодавчими актами Української РСР.

3. Підприємство при підготовці планів свого економічного розвитку погоджує з відповідною Радою народних депутатів заходи, які можуть викликати екологічні, соціальні, демографічні та інші наслідки, що зачіпають інтереси населення території, і несе матеріальну відповідальність перед Радами народних депутатів за шкідливі наслідки своєї діяльності.

Стаття 21. Господарські відносини підприємства з іншими підприємствами, організаціями, громадянами

1. Відносини підприємства з іншими підприємствами, організаціями і громадянами в усіх сферах господарської діяльності здійснюються на основі договорів.

Підприємства вільні у виборі предмета договору, визначенні зобов'язань, будь-яких інших умов господарських взаємовідносин, що не суперечать законодавству Української РСР.

2. Відповідальність працівника по фінансових обов'язках підприємства визначається часткою його участі у фінансових ресурсах підприємства.

3. Підприємство не несе відповідальності за поставку продукції за державним замовленням, якщо державний орган, що видав замовлення, не забезпечив його матеріально-технічними ресурсами у повній номенклатурі і обладнанням, які необхідні для виконання державного замовлення за питомими нормативами.

Підприємство має право самостійно реалізувати свою продукцію, призначену для держзамовлення, якщо державний орган, що його видав, відмовився забезпечити (не забезпечив) підприємство всіма матеріально-технічними ресурсами і обладнанням для виконання цього замовлення.

Підприємство має право реалізувати самостійно всю продукцію, яка не увійшла в державне замовлення, на території інших республік і за рубежем, якщо це не забороняється законодавством Української РСР.

Стаття 22. Забезпечення засобами виробництва та реалізація продукції

1. Підприємство самостійно здійснює матеріально-технічне забезпечення власного виробництва і капітального будівництва через систему прямих угод (контрактів) або через товарні біржі та інші посередницькі організації Української РСР, союзних республік та інших держав.

Орган, що видав державне замовлення, забезпечує підприємство на його вимогу матеріально-технічними ресурсами в обсязі, номенклатурі та асортименті, необхідними для його виконання.

У разі виникнення спору з питань незбалансованості державного замовлення і необхідних матеріально-технічних ресурсів сторони мають право звернутися до арбітражу.

2. Підприємство здійснює реалізацію своєї продукції, інших матеріальних цінностей на основі прямих угод (контрактів), державного замовлення, через товарні біржі, мережу власних торгових підприємств.

Реалізація продукції підприємства, в тому числі на основі бартерних угод, за межами Української РСР здійснюється самостійно або на основі ліцензій відповідно до законодавства Української РСР.

Стаття 23. Ціни і ціноутворення

1. Підприємство реалізує свою продукцію, майно за цінами і тарифами, що встановлюються самостійно або на договірній основі, а у випадках, передбачених законодавчими актами Української РСР, за державними цінами і тарифами. В розрахунках із зарубіжними партнерами застосовуються контрактні ціни, що формуються відповідно до умов і цін світового ринку.

2. На продукцію підпри-

(Продовження на 6 стор.).

ПРО ПІДПРИЄМСТВА В УКРАЇНСЬКІЙ РСР

(Продовження. Початок на 4-й, 5-й стор.).

ємств, які займають монопольне становище на ринку товарів, що визначають масштаб цін в економіці і соціальну захищеність громадян, допускається державне регулювання цін відповідно до Закону Української РСР «Про ціни і ціноутворення».

При цьому державні ціни повинні враховувати середньогалузеву собівартість продукції і забезпечити мінімальний рівень рентабельності продукції, на яку вони поширюються. Якщо цей рівень рентабельності не забезпечується державними цінами, то держава повинна забезпечити його дотацією за умови, що продукція підприємства є суспільно необхідною.

У разі порушення підприємством державної дисципліни цін на продукцію надлишково одержана сума підлягає вилученню. Крім того, з підприємства стягується штраф у порядку і розмірах, встановлених законодавчими актами Української РСР.

Стаття 24. Фінансові та кредитні відносини

1. Джерелом формування фінансових ресурсів підприємства є прибуток (доход), амортизаційні відрахування, кошти, одержані від продажу цінних паперів, пайові внески членів трудового колективу, підприємств, організацій, громадян та інші надходження.

2. Підприємство користується банківським кредитом на комерційній договірній основі. Підприємство може надавати банку на договірній основі право використовувати свої вільні кошти і встановлювати проценти за їх використання.

3. Підприємство має право відкривати розрахунковий та інші рахунки для зберігання грошових коштів і здійснення всіх видів розрахункових, кредитних та касових операцій за місцем реєстрації підприємства або у будь-якому банку Української РСР, інших союзних республік та держав за їх згодою.

4. Всі розрахунки підприємства (включаючи платежі до бюджету і виплату заробітної плати) провадяться в календарній черговості надходження розрахункових документів (настання строків платежів). Розрахунки підприємства за своїми зобов'язаннями провадяться у безготівковому та готівковому порядку через установи банків відповідно до правил виконання розрахункових та касових операцій, затверджуваних Національним банком України.

5. Підприємство може поставляти продукцію, виконувати роботи, надавати послуги в кредит їх сплатою покупцями (споживачами) процентів за користування кредитом. Для оформлення таких угод підприємство може застосовувати в господарському обороті вексель.

6. Підприємство несе повну відповідальність за додержання кредитних договорів і розрахункової дисципліни. Підприємство, яке не виконує своїх зобов'язань по розрахунках, може бути оголошене банком, що його обслуговує, неплатоспроможним (банкрутом). Міри впливу і порядок їх застосування до таких підприємств визначаються банками відповідно до Закону Української РСР.

Стаття 25. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства

1. Підприємство самостійно здійснює зовнішньоекономічну діяльність.

Зовнішньоекономічна діяльність підприємства є частиною зовнішньоекономічної діяльності Української РСР і регулюється законами Української РСР.

2. Валютна виручка зараховується на валютний балансовий рахунок підприємства і використовується ним самостійно. Валютні відрахування до республіканського і місцевого бюджетів провадяться з валютної виручки підприємств після відрахування прямих валютних затрат, зроблених даним підприємством із своїх валютних коштів. Ставки відрахувань на користь республіканського та місцевого бюджетів регулюються законами Української РСР.

Інші вилучення валютних коштів підприємства забороняються.

3. Підприємство має право одержувати кредити від своїх зарубіжних партнерів. При цьому валюта зараховується на баланс підприємства і використовується ним самостійно. По одержаних підприємством кредитах держава відповідальності не несе.

Підприємство, яке здійснює зовнішньоекономічну діяльність, може відкривати за межами Української РСР свої представництва та виробничі підрозділи, утримання яких здійснюється за кошти підприємства.

4. Підприємство у своїй зовнішньоекономічній діяльності з питань економічної, технологічної, екологічної та соціальної безпеки контролюється державними органами.

Стаття 26. Соціальна діяльність підприємства

1. Питання соціального розвитку, включаючи поліпшення умов праці, життя і здоров'я, гарантії обов'язкового медичного страхування членів трудового колективу та їх сімей, вирішуються трудовим колективом за участю власника чи уповноваженого ним органу відповідно до статуту підприємства, колективного договору та законодавчих актів Української РСР.

Трудовий колектив і власник або уповноважений ним орган (адміністрація) в плані соціального розвитку враховують розвиток місць компактного проживання членів свого колективу.

2. Підприємство зобов'язане забезпечити для всіх працюючих на підприємстві безпечні та нешкідливі умови праці і несе відповідальність у встановленому законодавством порядку за шкоду, заподіяну їх здоров'ю та працездатності.

3. Підприємство здійснює підготовку кваліфікованих робітників та спеціалістів, їх економічне і професійне навчання у власних навчальних закладах або за угодами в навчальних закладах, підпорядкованих державним органам освіти, іншим відомствам і підприємствам.

Підприємство надає пільги працюючим випускникам професійно-технічних, середніх спеціальних та вищих спеціальних закладів відповідно до законодавства Української РСР.

4. Пенсіонери та інваліди, які працювали до виходу на пенсію на підприємстві, користуються нарівні з його працівниками наявними можливостями медичного обслуговування, забезпечення житлом, путівками до оздоровчих та профілактичних закладів та іншими соціальними послугами та пільгами згідно з статутом підприємства.

5. Підприємство зобов'язане постійно поліпшувати умови праці та побуту жінок, підлітків, забезпечувати їх роботою переважно в денний час із скороченим робочим днем. Жінок, які мають малолітніх дітей, вагітних жінок переводити на легшу роботу з нешкідливими умовами праці та надавати інші пільги, передбачені законодавством. Підприємство з шкідливими умовами праці створює окремі цехи, дільниці для надання жінкам, підліткам та окремим категоріям працюючих більш легкої роботи.

6. Підприємство має право самостійно встановлювати для своїх працівників додаткові відпустки, скорочений робочий день та інші пільги, а також заохочувати працівників підприємств та установ, які обслуговують трудовий колектив, але не входять до його складу.

7. Працівник підприємства, який став інвалідом на даному підприємстві внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання, може забезпечуватися додатковою пенсією незалежно від розмірів державної пенсії.

8. У разі смерті працівника підприємства при виконанні ним службових обов'язків підприємство добровільно або на основі рішення суду забезпечує сім'ю працівника допомогою відповідно до законодавчих актів Української РСР.

9. Підприємство з правом найму робочої сили за рішенням відповідної місцевої Ради народних депутатів відповідно до законів Української РСР «Про зайнятість населення» та «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Українській РСР» забезпечує відповідну кількість робочих місць для працевлаштування інвалідів, підлітків та інших верств населення, що потребують соціального захисту. У разі невиконання цієї вимоги або відмови у створенні робочих місць для цієї категорії населення підприємство відраховує кошти на рахунок відповідної Ради народних депутатів у порядку і розмірах, передбачених зазначеними законами.

Розділ VI. Підприємство і держава

Стаття 27. Гарантії прав та інтересів підприємств

1. Держава гарантує додержання прав і законних інтересів підприємства.

Підприємство при здійсненні господарської та іншої діяльності має право з власної ініціативи приймати будь-які рішення, що не суперечать законодавству Української РСР.

Втручання в господарську та іншу діяльність підприємства з боку державних, громадських і кооперативних органів, політичних партій і рухів не допускається, крім випадків, передбачених законодавством Української РСР.

2. Республіканські і місцеві державні та громадські органи та їх службові особи при прийнятті рішень, що стосуються підприємства, і в своїх відносинах з ним несуть відповідальність за додержання положень цього Закону. Державні органи і службові особи можуть втручатись у діяльність підприємства тільки відповідно до своєї компетенції, встановленої законодавством. У разі видання державними чи іншим органом акта, що не відповідає його компетенції або вимогам законодавства, або виникнення у зв'язку з цим спірних питань, підприємство має право звернутися до суду чи арбітражу з заявою про визнання такого акта недійсним.

Збитки (включаючи очікуваний і не одержаний прибуток), завдані підприємству в результаті виконання вказівок державних чи інших органів або їх службових осіб, які порушили права підприємства, а також внаслідок неналежного здійснення такими органами чи їх службовими особами передбачених законодавством обов'язків щодо підприємства, підлягають відшкодуванню за їх рахунок. Спори про відшкодування збитків вирішуються судом або арбітражем відповідно до їх компетенції.

Стаття 28. Правові й економічні умови господарської діяльності підприємства

1. Держава забезпечує підприємству (незалежно від форм власності) рівні правові та економічні умови господарювання.

2. Держава сприяє розвитку ринку, здійснюючи його регулювання з допомогою економічних законів і стимулів, реалізує антимонопольні заходи, забезпечує соціальну захищеність усіх трудящих.

Держава забезпечує пільгові умови підприємствам, які впроваджують прогресивні технології, створюють нові робочі місця, використовують працю громадян, що потребують соціального захисту.

Держава стимулює розвиток малих підприємств Української РСР: надає пільги при оподаткуванні, одержанні державних кредитів, створює фонди сприяння розвитку малих підприємств та інше.

Органи державного управління будують свої відносини з підприємствами, використовуючи економічні методи.

Органам державного управління забороняється встановлювати будь-які види оподаткування, крім тих, що визначаються законами Української РСР про податки.

Стаття 29. Облік і звітність

1. Підприємство здійснює оперативний та бухгалтерський облік результатів своєї роботи, веде статистичну звітність.

Порядок ведення бухгалтерського обліку та статистичної звітності визначається відповідним законодавством.

2. Забороняється вимагати подання статистичної звітності з порушенням встановленого законодавством порядку. Відомості, не передбачені державною статистичною звітністю, підприємством можуть бути подані на договірній основі.

3. Підприємства, що входять до складу будь-якого виду об'єднання відповідно до статті 3 цього Закону, не змінюють порядку обліку та звітності про свою діяльність.

Об'єднання здійснює бухгалтерський облік та веде статистичну звітність, якщо це передбачено в його статуті чи договорі, в порядку, встановленому для підприємств.

4. Службові особи підприємств за перекручення державної звітності несуть установлену законодавством дисциплінарну, матеріальну або кримінальну відповідальність.

Стаття 30. Комерційна таємниця підприємства

1. Під комерційною таємницею підприємства маються на увазі відомості, пов'язані з виробництвом, технологічною інформацією, управлінням, фінансами та іншою діяльністю підприємства, що не є державними таємницями, розголошення (передача, витік) яких може завдати шкоди його інтересам.

2. Склад і обсяг відомостей, що становлять комерційну таємницю, порядок їх захисту визначаються керівником підприємства. Відомості, які не можуть становити комерційну таємницю, визначаються Радою Міністрів Української РСР.

3. Відповідальність за розголошення відомостей, які становлять комерційну таємницю підприємства, і порядок охорони таких відомостей встановлюються законодавчими актами Української РСР.

Стаття 31. Відповідальність підприємства

1. За порушення договірних зобов'язань, кредитно-розрахункової і податкової дисципліни, вимог до якості продукції та інших правил здійснення господарської діяльності підприємство несе відповідальність, передбачену законодавством Української РСР.

Сплата штрафів за порушення умов договору, а також відшкодування завданих збитків не звільняють підприємство без згоди споживача від виконання зобов'язань щодо поставок продукції, проведення робіт чи надання послуг.

2. Підприємство зобов'язане:

охороняти навколишнє середовище від забруднення та інших шкідливих впливів;

відшкодовувати відповідній Раді народних депутатів збитки, завдані нераціональним використанням землі та інших природних ресурсів і забрудненням навколишнього середовища;

забезпечувати безпеку виробництва, санітарно-гігієнічні норми і вимоги щодо захисту здоров'я його працівників, населення і споживачів продукції;

у випадках, передбачених законодавством, підприємство зобов'язане сплачувати штрафи відповідним місцевим Радам народних депутатів.

Стаття 32. Контроль за діяльністю підприємства

1. Контроль за окремими сторонами діяльності підприємства здійснюють державна податкова інспекція; державні органи, що наглядають за безпекою виробництва та праці, протипожежною та екологічною безпекою, інші органи відповідно до законодавства Української РСР.

Органи, що контролюють окремі сторони діяльності підприємства, здійснюють повноваження в межах своєї компетенції, яка встановлюється законодавчими актами Української РСР. Підприємство має право не виконувати вимоги цих органів, якщо ці вимоги виходять за межі їх повноваження.

2. Підприємство має право на одержання інформації про результати інспектування і перевірок протягом 30 днів від їх початку. Дії службових осіб, що здійснювали інспектування і перевірку, можуть бути оскаржені власником (керівником для державного) підприємства в по-

(Закінчення на 7-й стор.).

ПРО ПІДПРИЄМСТВА В УКРАЇНСЬКІЙ РСР

(Закінчення. Початок на 4-й, 5-й, 6-й стор.).

рядку, передбаченому законодавством Української РСР.

3. Службові особи організацій та органів, що проводять перевірку підприємства, несуть відповідальність за розголошення комерційної таємниці підприємства згідно з статтею 30 цього Закону.

4. Контроль окремих сторін діяльності об'єднання підприємства здійснюється в порядку, визначеному цією статтею.

Стаття 33. Відносини підприємства з місцевими Радами народних депутатів

1. Взаємовідносини підприємства з органами державного управління і місцевого самоврядування будуються відповідно до цього Закону, Закону Української РСР «Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування», інших законодавчих актів Української РСР, які встановлюють компетенцію цих органів.

2. Підприємство має право на строго добровільній основі брати участь у формуванні позабюджетних цільових фінансових фондів республіки і місцевих Рад народних депутатів.

3. Підприємство бере участь на добровільній договірній основі в роботі по комплексному економічному і соціальному розвитку території, що проводиться місцевою Радою народних депутатів.

Підприємство зобов'язане за рішенням місцевої Ради народних депутатів створювати за рахунок її коштів спеціальні робочі місця для осіб з обмеженою працездатністю та організовувати їх професійну підготовку.

Рада народних депутатів має право залучати підприємства на непрофільні роботи в разі стихійного лиха, а також на підставі постанов Ради Міністрів Української РСР, пов'язаних з надзвичайними ситуаціями.

4. Вилучення об'єктів соціально-культурного та побутового призначення, житла, що збудовані за рахунок коштів підприємств, місцевими Радами народних депутатів або іншими органами без згоди власника та трудового колективу підприємства не допускається.

Частка житла, що передається підприємством місцевим Радам народних депутатів, встановлюється законодавчими актами Української РСР.

Розділ VII. Ліквідація і реорганізація підприємства

Стаття 34. Умови ліквідації і реорганізації підприємства

1. Ліквідація і реорганізація (злиття, приєднання, поділ, виділення, перетворення) підприємства провадяться за рішенням власника, а у випадках, передбачених цим Законом, за рішенням власника та за участю трудового колективу або органу, уповноваженого створювати такі підприємства, чи за рішенням суду або арбітражу. Реорганізація підприємства, яка може викликати екологічні, демографічні та інші негативні наслідки, що зачіпають інтереси населення території, повинна погоджуватися з відповідною Радою народних депутатів.

2. Підприємство ліквідується також у випадках:

визнання його банкрутом;

якщо прийнято рішення про заборону діяльності підприємства через невиконання умов, встановлених законодавством, і в передбачений рішенням строк не забезпечено додержання цих умов або не змінено вид діяльності;

якщо рішенням суду будуть визнані недійсними установчі документи і рішення про створення підприємства;

на інших підставах, передбачених законодавчими актами Української РСР.

3. При реорганізації і ліквідації підприємства звільнюваним працівникам гарантується додержання їх прав та інтересів відповідно до трудового законодавства Української РСР.

4. Підприємство вважається реорганізованим або ліквідованим з моменту виключення його з державного реєстру Української РСР.

5. У разі злиття підприємства з іншим підприємством усі майнові права та обов'язки кожного з них переходять до підприємства, яке виникло в результаті злиття.

При приєднанні одного підприємства до іншого останньому переходять усі майнові права та обов'язки приєднаного підприємства.

6. У разі поділу підприємства до нових підприємств, які виникли в результаті цього поділу, переходять за роздільним актом (балансом) у відповідних частинах майнові права і обов'язки реорганізованого підприємства.

При виділенні з підприємства одного або кількох нових підприємств до кожного з них переходять за роздільним актом (балансом) у відповідних частинах майнові права і обов'язки реорганізованого підприємства.

7. При перетворенні одного підприємства в інше до підприємства, яке щойно виникло, переходять усі майнові права і обов'язки колишнього підприємства.

Стаття 35. Ліквідаційна комісія

1. Ліквідація підприємства здійснюється ліквідаційною комісією, яка утворюється власником або уповноваженим ним органом, а у випадках банкрутства підприємства — судом або арбітражем. За їх рішенням ліквідація може провадитись самим підприємством в особі його органу управління.

Власник, суд (арбітраж) або орган, уповноважений створювати підприємства, який прийняв рішення про ліквідацію підприємства, встановлює порядок і строки проведення ліквідації, а також строк для заяви претензій кредиторів, який не може бути менше двох місяців з моменту оголошення про ліквідацію.

2. Ліквідаційна комісія або інший орган, який провадить ліквідацію підприємства, вміщує в офіційній пресі за місцезнаходженням підприємства публікацію про його ліквідацію і про порядок та строк заяви кредиторами претензій. Поряд з цією публікацією ліквідаційна комісія (орган, що провадить ліквідацію) зобов'язана провести роботу по стягненню дебіторської заборгованості підприємству і виявленню претензій кредиторів з повідомленням останніх про ліквідацію підприємства.

Ліквідаційна комісія (орган, що провадить ліквідацію) оцінює наявне майно ліквідовуваного підприємства і розраховується з кредиторами, складає ліквідаційний баланс і подає його власнику або органу, який призначив ліквідаційну комісію.

Стаття 36. Задоволення претензій кредиторів

1. Претензії кредиторів до ліквідовуваного підприємства задовольняються з майна цього підприємства. При цьому в першочерговому порядку задовольняються борги перед бюджетами і компенсуються витрати на відновлення природного середовища, якому завдало шкоди ліквідоване підприємство.

2. Претензії, виявлені і заявлені після закінчення строку, встановленого для їх заяви, задовольняються з майна підприємства, що залишилися після задоволення першочергових претензій, виявлених претензій, а також претензій, заявлених у встановлений строк.

3. Претензії, не задоволені за браком майна, вважаються погашеними. Погашеними вважаються також претензії, які не визнані ліквідаційною комісією (органом, що провадить ліквідацію), а також при умові, коли кредитори протягом місячного строку від дня одержання повідомлення про повне або часткове невизнання претензії не подадуть позови до суду або державного арбітражу про задоволення вимог.

4. У разі ліквідації підприємства здійснюється капіталізація почасових платежів, належних з цього підприємства, у зв'язку із заподіянням каліцтва чи іншого ушкодження здоров'я або із смертю громадянина.

5. У разі ліквідації підприємства внесок члена трудового колективу видається йому в грошовій формі або цінними паперами після задоволення претензій кредиторів.

6. Майно, що залишилось після задоволення претензій кредиторів і членів трудового колективу, використовується за вказівкою власника.

7. У разі реорганізації підприємства його права і обов'язки переходять до правонаступників.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК.

м. Київ, 27 березня 1991 року.

Постанова Верховної Ради Української РСР
ПРО ПОРЯДОК ВВЕДЕННЯ В ДІЮ ЗАКОНУ УКРАЇНСЬКОЇ РСР «ПРО ПІДПРИЄМСТВА В УКРАЇНСЬКІЙ РСР»

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон Української РСР «Про підприємства в Українській РСР» з 1 квітня 1991 року; пункт 2 статті 20, абзац 2 пункту 1 статті 21 — з 1 січня 1992 року.

2. Встановити, що дія цього Закону поширюється на всі підприємства, розташовані на території Української РСР.

3. Положення абзацу другого пункту 5 статті 3 Закону Української РСР «Про підприємства в Українській РСР» застосовуються до самостійних підприємств, які входять в об'єднання, створені до введення в дію цього Закону.

4. Надалі до приведення законодавства республіки у відповідність із Законом Української РСР «Про підприємства в Українській РСР» чинні акти законодавства Союзу РСР і Української РСР застосовуються, якщо вони не суперечать зазначеному Законові. Видані до введення в дію цього Закону рішення Уряду Союзу РСР та Уряду Української РСР у питаннях, які згідно з Законом можуть регулюватись тільки законодавчими актами, діють до прийняття відповідних законодавчих актів.

5. Здійснити до 1 січня 1992 року відповідно до цього Закону реєстрацію і перереєстрацію підприємств та об'єднань.

Об'єднання, створені до введення в дію даного Закону, які мають у своєму складі юридичні особи, до реєстрації і перереєстрації діють як об'єднання відповідно до Закону Української РСР «Про підприємства в Українській РСР».

Об'єднання, створені до введення в дію Закону, які не мають у своєму складі юридичних осіб, до реєстрації і перереєстрації діють як підприємства відповідно до Закону Української РСР «Про підприємства в Українській РСР».

6. Раді Міністрів Української РСР до 1 вересня 1991 року:

розробити і подати Верховній Раді Української РСР пропозиції про порядок делегування прав власника майна державних підприємств радам цих підприємств або іншому органу, який передбачений статутом підприємства і представляє інтереси власника та трудового колективу;

подати Верховній Раді Української РСР пропозиції про приведення законодавчих актів Української РСР у відповідність із Законом Української РСР «Про підприємства в Українській РСР»;

привести рішення уряду республіки у відповідність з цим Законом, а також забезпечити перегляд і скасування міністерствами і відомствами Української РСР їх нормативних актів, що суперечать зазначеному Законові.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК.

м. Київ, 27 березня 1991 року.

ХТО ГАЛЬМУЄ ОРЕНДУ?

Нині, здавалося б, немає потреби доводити, що орендні відносини — це прогресивна форма господарювання. Але на практиці, виявляється, так вважають не всі. Підтвердженням цього може бути діяльність орендного підприємства «Херсонпостачзбут», яке в нових умовах працює з кінця минулого року. Нещодавно воно було планово збитковим і одержувало від вищестоящої організації майже півмільйона карбованців дотацій на рік. Сьогодні ж має сотні тисяч карбованців прибутку. Але, щоб настало це сьогодні, колективу підприємства та його директорові Ю. Рабінеру довелося тричі... судитись в обласному і один раз у республіканському Держарбітражі з Херсонським територіальним управлінням Держпостачу республіки. І все тому, що тільки таким способом можна було відстояти право працювати на оренді. І хоча всі рішення судів були на користь «Херсонпостачзбуту», однак і сьогодні підприємство залишається, по суті, беззахисним.

Таку чи подібні історії, тільки в різних варіантах, розповідали майже всі, хто виступав на першому з'їзді Спілки орендарів і підприємців України, який напередодні травневих свят проходив у Києві. На ньому було обговорено проблеми і перспективи розвитку орендної справи на підприємствах в умовах переходу до ринку. З доповіддю виступив президент спілки, член Президії Верховної Ради УРСР С. Правденко. У виступах делегатів говорилось про необхідність прийняття нарешті Верховною Радою України Закону про оренду, проект якого обговорили делегати з'їзду.

— Новий закон дасть могутній імпульс перспективній формі господарювання, поставить орендні колективи в рівні умови з державними підприємствами, — сказав кореспондентові Укрінформ перший віце-президент Спілки орендарів і підприємців України, доктор економічних наук М. Єрмошенко. — Оренда дає змогу людям добиватись високої продуктивності праці, непоганих заробітків і є перехідною формою до роздержавлення і приватизації власності. Останнім часом кількість орендних колективів у республіці зросла вдвічі. Тільки в промисловості їх, за нашими підрахунками, близько 500. Дуже важливо і те, що оренда не дає можливості ділкам тіньової економіки вкладати у справу свої капітали: адже за цим пильно стежить колектив. Думаю, що треба скасувати рішення уряду, згідно з яким цілий ряд галузей не має права переходити на орендні відносини.

Делегати звертали увагу на те, що перехід на нові умови господарювання часто стримують не тільки керівники підприємств, колгоспів і радгоспів, а й місцеві власті. Вони, користуючись тим, що багато орендарів слабо розбираються в юридичному боці справи, знаходять всілякі зачіпки, чинять перешкоди. З'їзд звернувся до Верховної Ради УРСР з пропозицією створити депутатську групу, яка захищала б орендарів, підприємців і фермерів.

В. ВЕРНОДУБЕНКО.

КУЛЯ — ЗА СЛОВО

А як у них!

Я сидів навпроти нього за столом, заваленим макетами газетних полос і фотографіями, коли пролунав цей дзвінок. Джім послухав, потім, не відповідаючи, кинув трубку. «Знову загрожують вбити. Був час, коли я не розлучався з пістолетом. Але зрозумів — якщо ці хлопці тебе засудять, то не вбережешся...». І не вберігся. Уже повернувшись у Москву, перегортаючи англійські газети, я натрапив на замітку «Розправа над журналістом». Прочитав, перечитав, але не хотів вірити — убили Джіма Кемпбела. Він був одним з редакторів белфастської «Санді таймс». Не прилучався ні до католиків, ні до протестантів, а отже, викликав гнів бойовиків обох таборів. Кожного разу, приїжджаючи в Північну Ірландію, я зустрічався з Джімом, добре знав його дружину Мойру і дітей. «Екстремісти, — писалося в короткій, всього в декілька рядків, хроніці, — вогнем з автомата буквально здірявили містера Кемпбела на очах його сім'ї. Є підстава гадати, що це була помста за публікацію викривальних матеріалів».

Пройшло декілька років. З того часу вбито сотні журналістів. І щороку нью-йоркська громадська організація «Комітет захисту журналістів» заносить ці жертви у свій мартиролог — поіменно, з зазначенням обставин їх загибелі. Серед її засновників і директорів такі відомі імена, як Уолтер Кронкайт, Гаррісон Солсбері, Етоні Льюіс, Ден Разер... Комітет захищає право журналістів на висловлення своєї думки, на збирання і публікацію інформації, він звертається з протестами до державних лідерів і парламентів, у нього тісні контакти з колегами, в тому числі й з радянськими, у багатьох країнах світу.

— При цьому ми не керуємося політичними симпатіями і антипатіями, — сказала мені Керол Дрейк, одна з керівників комітету. — Ми вбачаємо своє завдання в тому, щоб допомогти журналістові будь-якого напряму виконати свій професійний обов'язок.

Тільки що під назвою «Атаки на пресу» опубліковано щорічний звіт цієї організації. У 1990 році загинули 32 журналісти. Загинули тому, що були журналістами. «Всюди у світі, — сказано в одному з документів комітету, — журналісти опиняються під загрозою цензури, арештів, насильства, викрадення, вбивств, і все через те, що вони роблять свою справу. Їхнім єдиним «злочином» може бути гостре запитання на прес-конференції, репортаж на заборонену тему або випуск незалежного видання. Загроза може виходити від уряду, терористів, наркобізнесу, гангстерів, від будь-якої, по суті, групи, зацікавленої в тому, щоб правда не вийшла в світ».

Прикмета часу — світ змінюється, прагнення до свободи рухає суспільними процесами, потреба людей у правді, як ніколи, зросла. Але посилюються і тенденції протилежні — бажання заткнути журналістам рот. Нью-йоркський комітет дослідив ситуацію в 103 країнах і прийшов до висновку — в минулому році кількість атак на засоби масової інформації та журналістів «драматично зросла». Редакції бомбардували, підпалювали, закривали, обшукували, а журналістів викрадали, арештовували, висилали, у них конфісковували матеріали, їм не давали віз. Кількість таких випадків подвоїлась і досягла тисячі. Скрупульозно, методично, пунктуально звіт фіксує кожну таку ситуацію. У Колумбії, наприклад, за останні роки наркомафія фізично знищила десятки журналістів — в минулому році вбито троє, багатьох змусили тікати з країни, залишити професію. У цій країні, говориться в звіті, не рідкість «журналісти, які носять куленепробивні жилети і кожного разу заглядають під автомобіль — чи нема там бомби».

У 1990 році вдвоє більше бар'єрів висунули перед журналістами державні органи. У 23 країнах з'явилися нові закони, декрети, укази, які обмежують роботу засобів масової інформації. У Канаді власті застосували насильство, щоб не дозволити журналістам розповідати про конфлікт між індіанським племенем і державою. У Південній Африці застосовано закон, який забороняє висвітлювати гострі політичні зіткнення. Прийнятий в СРСР «Указ про образу президента», вважає комітет, «викликає занепокоєння долею гласності».

Є до Радянського Союзу й інші претензії. СРСР потрапив у число 16 країн, де становище преси «викликає стурбованість». Серед цих країн Китай, де за гратами знаходяться 20 журналістів, а один з них, Вей Женьшенг, редактор журналу, уже 12 років проводить у в'язниці. В Судані сидять 17 своїх і два іноземні репортери, двадцять видань закрито. В Югославії заборонена газета албанською мовою. В Ізраїлі — без суду і слідства тримаються під арештом палестинські журналісти, закриті або підлягають цензурі палестинські видання.

Віддаючи належне зусиллям радянської гласності, «Комітет захисту журналістів» зазначив, що, на його думку, в СРСР намітився поворот до гіршого. Хоча іноземні журналісти мають набагато більше прав на пересування по СРСР, декілька з них все ж одержали відмову на поїздки в Литву. Восени 1990 року у Вільнюсі військовими було захоплено друкарню. Продовжуються переслідування колишньої «самвидавської преси». У редакції незалежної газети «Експрес-хроніка» зроблено обшук. Переступаючи рубіж минулого року, комітет говорить і про закриття програми «Погляд», про напад на редакції і друкарні в Прибалтиці. Говорить, не приховуючи своєї «стурбованості за майбутнє радянської преси».

Отже, все у всіх на виднoті. Ми — також. Радянська гласність встигла стати здобутком не тільки нашим, але й міжнародним. Тому журналістське товариство стурбоване її долею, тому і демонструє солідарність.

Едгар ЧЕПОРОВ.
Нью-Йорк.

Наш прес-клуб

L'EXPRESS

СТІНА, ЗА ЯКОЮ ЛЮДИ — МОРСЬКІ СВИНКИ

ЗА ЧАСІВ НДР У СХІДНОМУ БЕРЛІНІ ЗАХІДНІ ЛАБОРАТОРІЇ ПЕРЕВІРЯЛИ СВОЇ ПРЕПАРАТИ НА ПАЦІЄНТАХ ЛІКАРЕНЬ

Зайве шукати зустрічі з хворими, які зазнали експериментального випробування нового протипухлинного препарату FNT в клініці Роберт-Рьюссель у Східному Берліні: вони всі померли від раку. Причому не без надії, що ці нові ліки могли б їх врятувати. «То був їх останній шанс», — пояснює лікар Хельгард Ленк, молода жінка, що стала шефом цієї служби. Все це сталося перед падінням Берлінської стіни. Але тільки сьогодні згадана справа обурила Німеччину — після того, як щотижневик «Шпігель» підняв завісу над контрактами щодо досліджень, укладеними між транснаціональними фармацевтичними компаніями та Німецькою Демократичною Республікою. Захоплюючий «бізнес», де капіталісти і комуністи найкраще поєднали свої інтереси.

Нервуючи, Хельгард Ленк розповідає про свої терапевтичні дослідження. FNT, створений в японській лабораторії Асахі Кемікал Індастрі, уже був випробуваний на Заході. Його побічні ефекти добре відомі: підвищена температура (до 40°С), лихоманка, сильний головний біль, блювота, ангіна... Стільки додаткових страждань для хворих, яких і так уже точить невиліковна хвороба! Лише двоє із сімнадцяти пацієнтів, відібраних для проведення експерименту, відчули незначне полегшення. І лікар Ленк робить висновок у своїй заключній доповіді: «Незважаючи на ці слабкі ознаки надії, результати лікування не виправдовують вживання FNT».

Один з базових принципів лікарської етики вимагає, щоб хворий був належно поінформований про ризик експерименту. І щоб він дав свою «вільну та чітку згоду, бажано письмово». Лікар Ленк показує документ, що нібито відповідає цим вимогам. Висновок сформульований від імені хворого: «Висловлюю свою згоду і покладаюсь на рішення лікарів». Підписано тремтячою рукою. Почерк не прочитується. Ім'я «морської свинки» ніде не згадується. Це для того, щоб позбавити цю подобу згоди будь-якої юридичної цінності. До того ж під текстом відсутня дата. Справжня «карт бланш» у руках експериментаторів...

І це ще не все! Згідно із згаданим документом хворий заявляє, що був поінформований про страховку, передбачену законом, яку він міг би одержати. Але ж контракт, підписаний 9 грудня 1985 року професором Таннебергером, шефом клініки, та директором Асахі Кемікал Індастрі, обумовлює, що проти виготовлювача в разі невдачі не буде висунуто ніяких обвинувачень. Ознайомившись із цим документом, професор Дітер Гізен, спеціаліст з медичного права Вільного університету Берліна, висловлюється категорично: «Лабораторія переклала на НДР усю громадську відповідальність. У результаті хворий не мав щонайменшого шансу одержати компенсацію».

«На Заході, — констатує Ульріх Мьобіус, директор Берлінського інституту інформації про ліки, — ці обов'язкові страхування можуть коштувати три або чотири мільйони франків за кожний препарат». Звідси й велика економія за рахунок випробувань, проведених в НДР. «Зважте, що на Заході, — цинічно зазначає Мьобіус, — одна мавпа для проведення експериментів коштує більш як 70000 франків. Враховуючи таку ціну, значно дешевше було виконувати досліди на східнонімецьких хворих». Держава клала собі в кишеню від 50 до 60 відсотків суми контракту (лише за 1989 рік — 60 мільйонів франків).

Забуто про права хворих? Дивне забуття! Бо ще задовго до Хельсінкської декларації судді вперше встановили правило номер один у проведенні медичних експериментів: у будь-яких обставинах дістати згоду хворого, який має бути докладно попереджений про ризик. Це було у 1945 році, на процесі у Нюрнберзі. Припис, який «висміяли» через 45 років.

Журнал «Експрес» (Франція).

Фотоінформація

Індія — країна найрізноманітніших традицій, які передаються з покоління в покоління. От і на цьому фото зображені діти з общини сікхів, які беруть активну участь у святкуванні дня народження одного з сікхських пророків — гуру.

Інформ-шоу

МИТНИЦЯ ПРОТИ ВІДЕО

Сьогодні, коли потреби населення Китаю у телевізорах майже задоволені, в країні виникло нове захоплення — відео. Щороку кількість власників відеомагнітофонів зростає на мільйон.

Але 80 відсотків придбаних відеомагнітофонів потрапили до країни з-за кордону, що серйозно впливає на виробництво та збут вітчизняної відеотехніки.

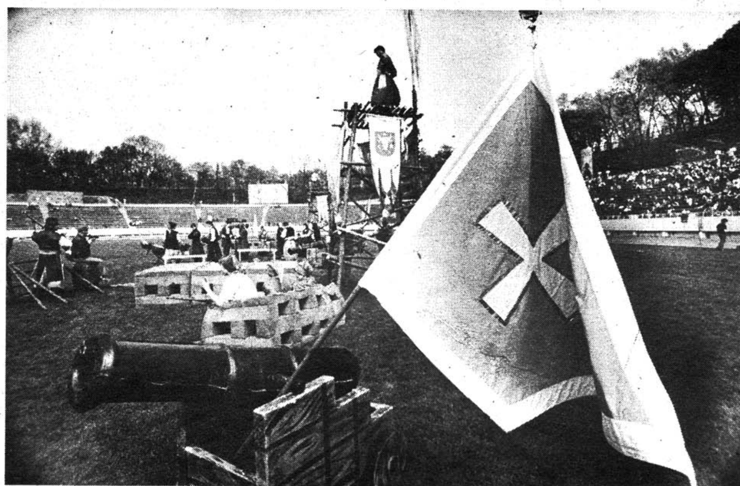
Отже, митні органи вирішили у півтора раза підвищити вже існуюче стовідсоткове мито на ввезення відеомагнітофонів. Однак, як вважають деякі експерти, важко сподіватися, що кількість зарубіжних відео зменшиться.

ВІЗА ДЛЯ СПЕЦІАЛІСТА

Чи легко радянській людині одержати візу для поїздки у Таїланд? Одразу ж можна сказати, що нині це значно простіше, ніж, приміром, два роки тому. Навіть після військового перевороту новий уряд заявив про рішучість продовжувати курс на поліпшення двосторонніх відносин, на усування перешкод на шляху їх подальшого розвитку. А таких перешкод, на жаль, поки що вистачає.

Наприклад, співробітник агентства «Новини», якого було призначено на посаду першого секретаря посольства по зв'язках з пресою, чекав на візу майже півроку. Але йому було відмовлено, бо, як повідомляє політичний тижневик «Као пісет», журналіст... «надто добре знає Таїланд, оскільки пробув там майже 7 років, має широкі зв'язки у різних бангкокських колах».

Нещодавно замість згаданого журналіста візу одержав інший кореспондент ІАН. Але, як пишуть газети, і він буде під підозрою у служби безпеки. Його «провина» в тому, що «в останні роки він працював заступником завідуючого головною редакцією країн Азії і Океанії ІАН».

Козацькому роду нема переводу

А на цьому святі було все. І запальний козацький танок, і жартівлива українс:ка пісня у виконанні чоловічого гурту «Козацькі забави», і лицарські турніри, і вистава вершників з острова Хортиця, і штурм Січі, і розваги для дітей, які влаштував сам чорт із Солохою, і гумор Анатолія Паламаренка, і виступ магістра Ордена чаклунів України Володимира Яремича, і фірмові призи. Від «Вечірки» — рушники, вимпели, значки, від Київської птахофабрики, де директором народний депутат УРСР Іван Капштик, — живі півні, від кооперативу «Гончарі» — макітри і пищики.

І було ще багато сміху і стрілянини, що дуже сподобалося дітям. Не було лише нудьги і тих гасел, які на свята нам завжди готували майстри від пропаганди. Побільше б таких свят, які влаштували журналісти «Вечірнього Києва». Свят не для «галочки» у бюрократичному звіті, а для душі. Отож спасибі, «Вечірка», що козацькому роду немає переводу.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Відрядження за листом

НІЖИНСЬКА «ФАТА МОРГАНА»

Прощаючись, Іван Шейко пригадав, що забув показати мені один важливий документ. Цитату з «Політики» Арістотеля — «...держава, де всі блага будуть спільними, не зможе існувати. Люди, позбавлені стимулу, що полягає в здобутті власності, будуть старатися працювати менше, щоб прожити за рахунок інших. Трудівники і ліниві будуть претендувати на частку суспільного багатства. Поля покриються бур'янами, виробництво скоротиться, ворожнеча і суперечки зростуть, держава розвалиться».

Своя земля для Шейків — спасіння. Вона покладає край і сумісництву, і постійній тривозі — невпевненості за наступний день. І ходить Іван по інстанціях. Добивається землі.

Законної землі у Шейків всього лише шість соток. Такий собі куценький п'ятачок на околиці Ніжина. Крок ступив, вільно дихнув, а далі зась — вже сусідський паркан. І все ж Шейки не бідували: у хлівчику та прибудовах жували сіно корови, телята. Подвір'я рясніло курми, індиками, гусьми... Великий пустир, як манна з небес, давав щедро сіно, зелень — бери лишень, не лінуйся.

Поряд з батьком і матір'ю нарівні працювали їх троє дітей — Вадим, Наталя та Люда.

П'ятачок на околиці ожив у перебудовні дні. Сім'я перестала оглядатися і боятися: не дай Боже, притягнуть до відповідальності. Тіснувато стало на сімейній фермі від десяти свиней, тринадцяти корів, телят. Розжилися на сяку-таку причіпну техніку. З великими труднощами аж через Раду Міністрів УРСР купили УАЗ, яким тепер боронують, вивозять гній, навіть садять картоплю. Торік Шейки продали 15 тонн м'яса, а нині мріють здати ще більше. Та чи вдасться? Земля чужа, мов мачуха: сьогодні ласкава, а завтра...

Напасті, як непрохані гості, приходять у дім Шейків. Гортаю документи судових справ, позовів. Зловмисник підпалив влітку 40 тонн їхнього сіна. Воно горіло цілу ніч, так і не розбудивши тутешніх пожежників. Через півроку — подібна історія з шести тоннами конюшини. Взимку пропали 700 квадратних метрів сітки-огорожі. «Доброзичливці» понівечили два господарські причепи. А ще за вказівкою місцевої влади переорано 3,5 гектара конюшини, заборонено будівництво нового сараю.

— Завидки декого беруть, — роздумує Катерина Шейко. — Наші гроші рахують. Тільки не рахують, скільки ми сімей у Ніжині молоком забезпечуємо, яйцями. М'ясо ж не в Москву веземо, де воно тепер по 60 карбованців коштує. По одному карбованцю 92 копійки за кілограм здавали.

— Це чоловік у мене, — посміхається, — фермер за сумісництвом. Через кожні два дні рано встає, як і багато ніжинців, та їде електричкою на Київ. Там будівельником працює.

Своя земля для Шейків — порятунок. Вона покладає край і сумісництву, і постійній тривозі-невпевненості за наступний день. І ходить Іван по інстанціях. Добивається землі.

Родом він з Вікторівки. Вирішив попросити поле у колгоспі «Ленінська правда», де працювали батьки. Загальні збори не дали. «Нам багато землі не треба, а Шейко чим кращий за нас?» — говорили колгоспники. Подібну відповідь отримав і в приміському колгоспі імені Фрунзе.

— Здається, знайшла йому землю у міській зоні, — важко зітхає начальник відділу землекористування і охорони грунтів Ніжинського району Р. Сачик. — Радгосп «Ніжинський» дав дозвіл. Проте що тут зчинилось: оголошується сход жителів вулиці Щорса. «Не дозволити!» І край. Я помітила якусь настороженість людей до Івана Шейка. Не вивітрилось, мабуть, з нас оте вороже ставлення ще з часів колективізації до одноосібників.

У Вертіївці, деяких інших селах Ніжинщини селяни попросили розширити підсобні ділянки до 1—2 гектарів. Більше — бояться. Поки що І. Шейко єдиний на увесь район прохає 10—15 гектарів землі. Зустрівся я з головою колгоспу імені Фрунзе І. Боришпольцем. Розговорились про нинішню земельну реформу.

— Зрозумійте мене, — зазначив він, — у нас на кожного колгоспника припадає десь по два гектари землі. Якщо дамо людям по 50 гектарів, то 300 чоловікам — йти з торбою у світ.

З цього приводу мав розмову і з головою Ніжинської районної Ради В. Тарасенком. У нього своя позиція:

— Чому демократія у нас повинна бути тільки для Шейка? Ось він захотів землі, і ми повинні йому її на блюдечку піднести. А колгоспників хто спитав? Чи місцевих депутатів? Я взагалі не вірю, що Шейки нагодують нас. Ми кидаємося від одного експерименту до іншого, тепер приціл взяли на фермера. Та не витягне він сільське господарство!

— Чому мене бояться, як якогось ворога? — розмірковує Іван Шейко. — Чому не дають вільно продихнути? Бо не у них, а в мене корови по 7000 літрів молока дають на рік. 25 травня я вже збираю перший урожай картоплі, а другий — восени. Вони ж хочуть вижити з дотаціями і списаними кредитами. Без ризику. Без нового. Що у нас сьогодні колгосп? 300—400 бідняків. Руб у день. І рано вдома. Гарантія! Справедливість і рівноправність. Та ми ж так ніколи ні себе, ні Україну не нагодуємо.

Восени, як повідомив мені голова міської Ради А. Романенко, на «орендних» гектарах Шейків почнуть будувати житло. Більше вільних пустирів у місті немає. Отже, одним ворогом-приватником у районі поменшає? А кого побільшає?

Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернігівська область.

ЧИ ВРЯТУЄ БДЖОЛА УКРАЇНУ?

Шанс є, так вважає Антоніна Черкасова, директор Полтавського філіалу Українського НДТІ бджільництва, кандидат біологічних наук.

«Наша країна має багаті традиції і значний авторитет у світовому бджільництві. Та ми безнадійно відстали від таких «бджолиних китів», як Німеччина, Австрія, Югославія. Причини? Їх багато. Але головна, на мою думку, та, що там цю галузь давно поставлено на індустріальну основу, а ми все ще господарюємо дідівськими методами».

Кожний житель України, а особливо той, хто постраждав від чорнобильської аварії, щороку має споживати не менше двох кілограмів обніжок — квіткового пилку. Нині на кожного мешканця республіки їх збирають трохи більше... грама.

— Нас же передусім цікавить здатність обніжок виводити з організму радіоактивні нукліди, а також нітрати, якими так збагатіла земля України. Так от, досліди свідчать, що ефект пилку в омолоджуванні крові, очищенні організму від шлаків і токсичних компонентів надзвичайно великий. По суті, ним відкривається нова ера в медицині.

— Отже, маємо ще одну панацею. А роздобути пилок не так легко?

— На жаль, наші можливості поки що обмежені. Приміром, торік квіткового пилку на пасіках України зібрано трохи більше 60 тонн. Це — краплина в морі. В Латвії, де бджолосімей менше в 30 разів, ніж на Україні, взяток обніжок становив більше 100 тонн.

— То що, українські медозбори видалися неврожайними?

— Головна причина — у повній відсутності зацікавленості пасічників збирати пилок. Втім, вони його збирають, але тільки для власних потреб. А на продаж державі — хто стане морочитись, коли ціна за нього мізерна. Та й, власне, куди його здавати, толком ніхто не знає. Не кваплються вони і з заготівлею інших супутних продуктів бджільництва: прополісу, маточного молочка, бджолиної отрути. Справа це морочлива, а зиску — ніякого.

І тому майже на чотири з половиною мільйони бджолосімей України в минулому році зібрано прополісу — 3500, молочка — 167 і отрути — трохи більше 3 кілограмів. Та й на головний продукт — мед — рік виявився не дуже врожайним. Його зібрано з кожної сім'ї по 4,8 кілограма в товарному обчисленні. У перерахунку на середньореспубліканського жителя меду припадає аж... 350 грамів.

— І, мабуть, тому мед у нас вважається делікатесом, а мав би бути повсякденним продуктом харчування. І саме через це його ціна на базарі підскочила до тридцяти карбованців за кілограм.

— Так. Хоча навіть за нинішніх кризових умов, без будь-яких державних інвестицій, можна домогтися п'яти-шестиразового підвищення продуктивності наших пасік. За два-три роки можна докорінно оздоровити населення всієї республіки. Це, власне, рівнозначно виживанню нації.

Потрібна докорінна реорганізація галузі. Іншими словами, треба розв'язати пасічникам руки. Бо що вони нині мають від того ж товариства бджолярів-любителів, а ще більше — Укрбджолопрому і його філіалів на місцях — обласних контор бджільництва? Анічогісінько. Допомоги із збутом продукції — ніякої. Забезпечення інвентарем — теж. Звичайна медогонка нині ходить по тому ж курсу дефіцитів, що й кольоровий телевізор.

Або інша сторона проблеми — кормова база. Думаю, й дилетантові зрозуміло, що без закладання ефективних медоносів взятку не буде.

— У чому ж ви бачите вихід?

— У створенні акціонерного об'єднання, до якого б увійшли як промислові пасіки, так і бджолярі-любителі. Ось тоді можна буде серйозно говорити і про зміцнення матеріальної бази, і про систему заготівель продукції. До речі, Укрбджолопром певні кроки в цьому напрямі робить. Але, боюсь, на докорінну перебудову галузі йому не вистачить ні сили, ні мужності.

— Антоніно Іванівно, а чим може прислужитись новій справі колектив вашого філіалу?

— Насамперед — науковими розробками. У минулому році Українська дослідна станція бджільництва відзначила 70-літній ювілей. За ці роки зроблено багато, але ще більше належить зробити. Особливо для врятування людей від наслідків чорнобильської трагедії. І тут продукти бджільництва просто незамінні. Вони — воістину безцінний (куди там золоту) запас республіки. Але знову ж таки, як часто у нас це буває, ми просто не помічаємо того, що лежить у нас під ногами. Уявіть собі, що в усіх розвинутих цивілізованих країнах на мед, інші продукти бджільництва встановлено науково обгрунтовані норми споживання, і якщо їх не вистачає, цей дефіцит поповнюється за рахунок імпорту. У нас же (при такому мізерному забезпеченні!) дехто із спритних ділків лаштує бджолину отруту чи то пилок за кордон — заробляє при цьому казкову валюту, а держава робить вигляд, що це її не обходить. У той же час, саме уряд, парламент республіки мають бути насамперед зацікавлені в розвитку цієї галузі. Треба, щоб постійні комісії Верховної Ради — насамперед з ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС — зрозуміли і повірили, що маленька бджола сьогодні може врятувати велику Україну.

Інтерв'ю взяв
Григорій ГРИНЬ,
власний кореспондент «Голосу України».
Полтавська область.

На фото: вчитель Михайло Барбаш разом з учнем Сергієм Богуном на шкільній пасіці.

Фото Олекси ВАЩЕНКА.

село Топильня Черкаської області.

«КРОВ — НЕ ВОДИЦЯ»

під таким заголовком було надруковано лист донорів Краснограда Харківської області, які на знак протесту проти зневаги, що її виявили місцеві керівники, оголосили страйк. Як і треба було чекати, публікація викликала багато відгуків. Хто обурювався: «Відмовлятися допомагати хворим — аморально!» Хто побивався: «Навіщо доводять людей до такого стану, що вимушені відмовлятися?» Хто вимагав: «Добивайтеся розв'язання донорських проблем — ви ж газета». Що ж, спробуємо...

Металева краплина червоного кольору — важко було вигадати кращий донорський значок. Вона, та краплина, в саме серце стукає: шануй людину, яка ділиться з тобою безцінним. Чи шануємо? На словах — безумовно. А от на ділі... Ну скажіть, хіба не образа для донора отой талон на обід за 1 карбованець 40 копійок? Втрачені сили (а на них вся надія в наш непевний час) не відновити і за 5 карбованців, що їх виплачують бажаючим здати кров за гроші. Тож не дивно, що отримати лаври почесного донора (а для цього потрібно здати кров 15 разів безкоштовно і 40 — за гроші) захоплюють все менше людей. Ось які цифри навела завідуюча відділенням переливання крові Київської спеціалізованої клінічної лікарні Ольга Олексіївна Борисенко: в 1988 році прийнято 2534 донори, в 1989—1578, в 1990—1383.

— Якщо так далі піде, — каже Ольга Олексіївна, — не матимемо, чим лікувати дітей.

Ми звикли до того, що кров потрібна, коли, наприклад, хтось потрапив у аварію і ось під дверима лікарні товариші по роботі. Якби воно так було... У 40 відсотках випадків хворих і справді врятовують завдяки родичам та друзям. Але ж кров використовується не тільки цільною, а й компонентно, і у вигляді виготовлених з неї препаратів — альбуміну, фібриногену, антистафілококового та антиправцевого імуноглобулінів тощо. Якщо на 1 грам фібриногену витрачається 1 літр крові, то, уявіть, скільки ж узагалі її потрібно. А з донорами, як бачите, кепсько. Вище йшлося про одне відділення переливання крові одного міста, а таке становище — по всій республіці. У 1987 році донорів було під 3 мільйони, а нині до двох не дотягує. Що робити?

Поки що врятування потопаючих залишається справою рук самих потопаючих.

— Ми шукаємо засоби заохочення донорів, — розповідає головний лікар Київської міської станції переливання крові Іван Гнатович Кучер. — Дякувати місцевій владі: йде назустріч. Міськвиконком прийняв постанову, яка передбачає підвищення вартості талонів на харчування до 5 карбованців, оплату підприємствам путівок до санаторіїв та баз відпочинку, для почесних донорів — позачергове лікування в обласній лікарні та зубопротезне обслуговування.

Повертаючись до теми

Свої форми заохочення донорів — у обласної станції переливання крові. Після того, як донори одного з броварських підприємств відмовилися здавати кров, розповів завідуючий службою Анатолій Франкович Атоцький, впроваджено платні виїзди.

Не тільки в столиці, в багатьох містах стараються знайти шлях до донорських сердець. Крутяться люди, і це добре. Але чи можна таку важливу справу цілком віддавати в руки місцевої влади? Добре, що в Києві вона виявила розуміння ситуації. А от у Краснограді залишилася байдужою до прохань донорів. Вони нічого особливого й не просили — дозволити харчуватися в пристойній їдальні, а не в тій, де збираються всі місцеві алкоголіки, і прикріпити до магазину, де б можна було купувати продукти, без яких, як відомо, кров не відновлюється. Одержавши відмову, пригрозили страйком. Як ми дізналися, погрози не здійснили: совість не дозволила. Тим більше прикро за місцевих керівників, які, пообіцявши частково виконати поставлені вимоги, не виконали їх і досі.

Ми забуваємо: не донор залежить від нас, а ми — від донора, і це повинно визначати його місце в суспільстві. Подивіться, як ставляться до донорів в інших країнах. У США вони та їхні родини в разі потреби мають право на безкоштовне переливання крові та її компонентів. У Японії менше платять за квартиру. У Польщі — позачергово обслуговуються в медичних закладах. У деяких країнах фірми, чиї працівники безкоштовно здають кров, сплачують менший податок з обігу, що дає можливість більше дбати про своїх людей. Є над чим поміркувати?

Дехто вже й поміркував. У Київському науково-дослідному інституті гематології та переливання крові розроблено проект Закону про донорів. Ось що розповідає один з його авторів, завідуючий лабораторією служби крові та донорства інституту, доктор медичних наук Роман Борисович Гутник:

— Пільги заохочуватимуть настільки, наскільки вони полегшуватимуть людям буття. Але ж потреби сьогодні майже в усіх одні: нормальне житло, нормальний відпочинок, нормальне медичне обслуговування. Треба заохотити керівників підприємств, де працюють донори, забезпечувати ці потреби. Тож у проекті передбачено, що підприємства, колгоспи, радгоспи, кооперативи, які виконали завдання по комплектуванню донорів, матимуть право на пільгове оподаткування в розмірі, який дорівнює витратам на донорство. Надаючи донорам певні гарантії, держава й себе не обійде, адже ми пропонуємо зробити більш жорсткими умови присвоєння звання почесного донора: безкоштовно треба буде здати кров 40 разів, а за гроші — 60. Вартість крові поки що немає можливості підвищити. Якщо платити навіть по 5 карбованців за 100 грамів, потрібні мільярди на рік. А якщо підняти ціну, то де ж узяти кошти?

Така думка авторів проекту, а от у Міністерстві охорони здоров'я вважають: краще підвищити ціну на кров, ніж примножувати кількість пільг, яких уже достатньо наплодили, а забезпечити немає чим. Приблизно так висловилась і лікар-інспектор МОЗ Таїсія Володимирівна Лобода, до рук якої потрапив проект.

Скільки людей, стільки думок. Справа авторів проекту — внести пропозиції, а які з них прийняти, які змінити, від яких відмовитись — то справа законодавців. Та чи приступили вони до своєї роботи? Виявляється, ні.

— Ми направили проект до Ради Міністрів республіки, — знітилася Таїсія Володимирівна, — але звідти його повернули, звелівши узгодити з усіма зацікавленими міністерствами. А тут дифтерія навалилась, стало не до того. Ще подумалось: може, дочекатись проекту закону про охорону здоров'я, республіканського чи союзного...

Отак ми прагнемо змін у нашій суверенній республіці. Як прагнемо, так і маємо. Тільки подумала, як телефонний дзвінок: моя недавня співрозмовниця повідомляє, що прийнято рішення негайно відправити проект закону до Мінюсту, Мінфіну, МВС, ЦК Червоного Хреста, по узгодженні з якими документ піде в Комісію Верховної Ради УРСР з питань здоров'я людини, а там нехай як знають.

...А поки що лікарі та сестрички хірургічних та пологових відділень, підставляйте вени. Чуєте, як слабшає дихання людини на операційному столі? Її життя у ваших руках. Вам відступати немає куди.

Лариса **ВИШИНСЬКА.**

Київ.

СУЧАСНА ТАКТИКА ЛІКУВАННЯ БАГАТЬОХ ЗАХВОРЮВАНЬ НЕМОЖЛИВА БЕЗ ЗАСТОСУВАННЯ ПРЕПАРАТІВ КРОВІ, ЇЇ КОМПОНЕНТІВ. ЗДАВАЛОСЯ Б, ЦЯ ОБСТАВИНА МАЄ ДЕЩО СКОРИГУВАТИ СТАВЛЕННЯ ДЕРЖАВИ ДО ДОНОРІВ, ЯКИХ СТАЄ ЧИМДАЛІ МЕНШЕ. ТА НІЧОГО ПОДІБНОГО НЕ ВІДБУВАЄТЬСЯ. НА ТАКИХ УМОВАХ ЛЮДИ БІЛЬШЕ НЕ БАЖАЮТЬ ДІЛИТИСЯ БЕЗЦІННИМ — КРОВ'Ю. ВОНИ ВИМАГАЮТЬ ПРИЙНЯТТЯ ЗАКОНУ, ЯКИЙ БИ ДАВАВ ЇМ ПЕВНІ ЖИТТЄВІ ГАРАНТІЇ.

Василь Борисов закінчував інститут в Одесі, інтернатуру — у Херсоні, а з серпня 1985 року працює у Цюрупинській районній лікарні. Вже завідуючий отоларингологічним відділенням. А тепер і депутат обласної Ради.

Алеан **АЛЬПЕРТ.**

Херсонська область.

ЗНАЙШЛИ КРАЙНЬОГО...

Свого часу в газеті «Правда» журналісти В. Дрозд, М. Одинець, І. Шатуновський опублікували кореспонденцію «Там соль — лекарство». Йшлося у ній про роботу унікальної алергологічної лікарні в Солотвині (Закарпатська область), про творчі здобутки фундатора цього закладу, директора Ужгородського філіалу Одеського науково-дослідного інституту курортології, доктора медичних наук, професора Михайла Дмитровича Торохтіна. На рахунку Торохтіна понад 150 наукових праць. Він — заслужений винахідник СРСР, відмінник охорони здоров'я...

З Михайлом Дмитровичем я знайомий особисто, писав про нього і очолюваний ним колектив. Як же здивувався, дізнавшись: філіал збираються перетворити на відділ, скоротивши штат працівників. Напевно, не від солодкого життя Міністерство охорони здоров'я наважилося на такий крок. Але ж чи там воно знайшло крайнього? Протягом десяти років філіал вважався зразковим, був удостоєний Почесної грамоти Міністерства охорони здоров'я СРСР. Солотвинська здравниця відома у всьому світі. Кількість бажаючих приїхати сюди сягає 30 тисяч, а прийняти філіал може лише 3 тисячі. Виходить, і тих позбавляють можливості оздоровлення? Це не тільки негуманно, а й невигідно. Адже хворий на астму бере листок непрацездатності на два-три місяці, а оздоровлюється в Солотвині за місяць.

Рятуйся, хто може

Завдяки ентузіазму, ініціативі директора філіалу М. Торохтіна в Ужгороді побудовано спеціалізований клініко - лабораторний корпус, на базі якого створено Республіканський центр реабілітації хворих з патологією органів дихання. У цьому центрі діють камери штучного мікроклімату, камери розпилення лікарських рослин, камери високої іонізації, здійснюється лазерна терапія тощо. Корпус розрахований на сто стаціонарних ліжок та на 250 відвідувань — за рік через нього проходить чотири тисячі чоловік.

Географія оздоровчої служби велика: Донбас, Сургут, Свердловськ, Москва, Далекий Схід... У центрі реабілітації працюють досвідчені працівники, зокрема О. Виков (заступник директора), Т. Олександрова (молодший науковий співробітник), І. Копинець (завідуючий відділом діагностики). Науковці не топчуться на місці. Вже розроблено методику лікування хворих, які потерпіли від чорнобильської катастрофи.

Розв'язати б руки Торохтіну та його однодумцям, перетворивши придаток Одеського інституту на Закарпатський науково - оздоровчий центр. Замість того по тих руках і б'ють: мовляв, знай своє місце, периферія. Доки ж правитимуть нашим життям амбіції?

В. ВЕРЕС,
журналіст.

Мукачеве
Закарпатської області.

До 30 тисяч заявок на оздоровлення у Солотвинській здравниці одержує Ужгородський філіал Одеського науково-дослідного інституту курортології. Задовольнити може лише кожну десяту. Кількість людей, яким надається допомога, ще більше зменшиться, якщо...

Є замовлення

НЕ ЗАЛИШТЕ У БІДІ

Я пенсіонер. Багато років хворію на цукровий діабет. Останнім часом стало проблемою знайти потрібні продукти. У магазині для діабетиків — хліб, цукерки. Колись були варення, джеми — тепер немає. А вже ціни..! Найдешевші цукерки — по 7 крб. 70 коп., найдорожчі — по 25 крб. 70 коп. Звертаюся до медиків, до господарників: не залиште нас, інвалідів, у біді. Поміркуйте, як нам допомогти.

Станіслав ДІДЕНКО,
ветеран війни і праці.
Київ.

Телеграфним рядком з Чернігова...

ЗНОВУ ЗАМАХ

Вночі група невідомих залила червоною фарбою постамент пам'ятника Леніну в Городні, на постаменті намалювали свастику. Це перший подібний інцидент в області. Хуліганів ще не знайдено. Ведеться розслідування.

НЕ ТОЙ РІВЕНЬ

До шостої позачергової сесії облради звернулися із заявою місцеві лідери Партії демократичного відродження України. Вони хотіли бути свідками виборів голови облради нарівні з лідерами інших партій, але отримали відмову.

ХОТІЛИ Б НЕ СТРАЙКУВАТИ

Виникають страйккоми у Чернігові. Проведили перше організаційне засідання страйккомівці «Міськсвітла». «Ми не хотіли б страйкувати, — сказав електрослюсар О. Палій, — бо це бідою обернеться для міста, але хотіли б, щоб наші вимоги були почуті».

Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

...із Запоріжжя

БУДУВАТИМЕМО ЖИТЛО!

Чотири тисячі безробітних металургів та енергетиків очікується на кінець року. В той же час будівельні трести мають значну кількість вільних робочих місць.

СПРАВА РУК ПОТОПАЮЧИХ...

Під загрозою близьких соціальних потрясінь в Запоріжжі створено координаційну раду з соціального захисту населення.

А В НАС СВОЯ БІРЖА

В третьому кварталі має відкрити двері Запорізька товарна біржа.

ДОПОМОЖЕМО ІТАЛІЇ

стати ще красивішою: у Драгунському кам'яному кар'єрі Куйбишевського району почали добувати чорний камінь — габросієніт. Досягнуто попередньої домовленості про експорт мінералу до Італії.

БУДУТЬ ПРОДЗАГОНИ

Запорізький держуніверситет виступив ініціатором укладення договорів з колгоспами та радгоспами на збирання овочів силами студзагонів.

ЧИ БУДЕ НА ЕКРАНІ!

Інформаційно - комерційне агентство (ІКА) завершило зйомки відеофільму «Где так вольно дышит человек» про політичні репресії 30—50-х років у Придніпров'ї.

«ВОТ ТАКОЙ ВОТ АНЕКДОТ»

Збірку анекдотів під такою назвою випустила первинна журналістська організація молодої газети «МИГ».

Олександр МИХАЙЛЮТА,
власний кореспондент «Голосу України».

Цілком таємно

ЩЕ ОДИН КОМІТЕТ ПОРЯТУНКУ?

Як у Харкові готувалися до «останнього й рішучого бою»

Нещодавно депутати Харківської обласної Ради дізналися про один цікавий документ. Те, про що в ньому йдеться, демократи відразу ж охрестили «комітетом національного порятунку».

Та не будемо вдаватися до чужих оцінок — розберемося самі.

Документ — перед нами. Це постанова № 62, прийнята спільно бюро обкому Компартії України та виконкомом обласної Ради народних депутатів 26 лютого 1991 року. Назву наведемо мовою оригіналу: «О создании штаба по противостоянию нарастанию кризисных явлений в народнохозяйственном комплексе области». Підписали документ перший секретар обкому Комуністичної партії А. Мялица та голова облвиконкому О. Масельський.

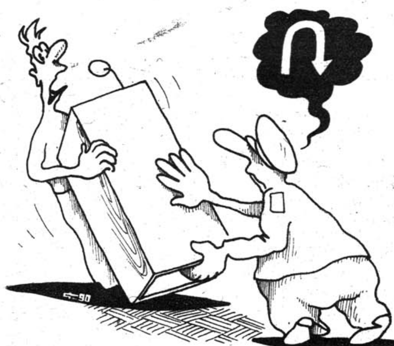
Як видно, постанову було прийнято за спинами депутатів, і вони дізналися про неї, по суті, через два місяці. Трудяща Харківщина, зрозуміло, тим більше не відала про той штаб, хоча створювався він, як сказано в документі, на «підтримку заходів ЦК Компартії України по зміцненню партійної дисципліни і підвищенню відповідальності кадрів усіх рангів за стан справ в економіці», тобто в інтересах народу...

Та дивимось далі. З документа видно, що до штабу увійшли два секретарі обкому партії, п'ять заступників голови облвиконкому, начальник управління внутрішніх справ області, заступник начальника обласного УКДБ, перший секретар обкому комсомолу, прокурор області. Останній, як відомо, і зобов'язаний суворо стежити за дотриманням законності на ввіреній йому території. Та, як бачимо, чомусь сам опинився в незаконному формуванні. Там же, враховуючи, напевно, досвід жовтня 17-го року, — обласні керівники зв'язку, держбанку, енергопостачання, Південної залізниці, комунального господарства. Всього — 24 відповідальні працівники.

Цією ж постановою передбачено створення в містах та районах області аналогічних антикризових формувань, залучення до них комуністів-керівників, працівників радянських та господарських органів, секретарів партійних організацій.

Микола КОСИЙ.
Харків.

P. S. Коли матеріал уже був підготовлений до друку, стало відомо, що сесія Харківської обласної Ради на одному із своїх засідань розглянула питання про законність утворення цього формування. Більшістю голосів депутати скасували постанову № 62.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Наші мандрівки

А ВОНИ ЖИВУТЬ!

Ромни, Королі, Єкатеринославка, Троєбратка, а ще там є Мало-Ковалі й просто Ковалі, й Переяславка... Як ви гадаєте, де це?

Якщо хтось подумає, що на Україні, то він помилиться тисяч на вісім з половиною кілометрів. Де повноводний Амур приймає в свої обійми могутню Зею і ще тьму-тьмущу забайкальських річок, розташовані міста й села з отими іменами.

Кому доводилось бувати в Забайкаллі, той пам'ятає нудну одноманітність тамтешніх краєвидів: сопки, вкриті рідким сосняком, чорні перекошені зруби малолюдних сіл, занедбані городи, де, крім картоплі, майже нічого не росте...

Здається, природа створювала цей куточок Землі без фантазії, а штампувала краєвиди на гігантській копіювальній машині. Однак, що це? Враз сталось диво — мовби опинився в рідній стороні. Та й назва станції Україна, що перед Бєлогорськом, про щось говорить. А ще красномовніше виступають білі хатки з садочками, охайні городи, отари домашньої худоби, кури, гуси. Веселішає на серці, бо як не кажіть, а такий контраст приємний. Згодом довідуюсь, що в цих краях постійно мешкають багато наших земляків-українців.

Знайомлюся з онуком розкуркуленого чернігівського селянина. Працює черговим на маленькій залізничній станції й сповна задоволений життям.

«Тут, хто не лінується й має кебету в голові, — каже він, — живе, як у Христа за пазухою. Їздив оце нещодавно на Україну, в гості до родичів, так ледве витримав кілька тижнів відпустки. Люди затуркані, знервовані, власної землі майже не мають, худобу випасати ніде, хімія, нітрати, радіація... А в нас тут воля вольная. Маю дві корови й бичка, гусей, качок, три кабанчики, курей. Крім того, тримаю бджоли, отож медок свій завжди є. І рибка, й дичина тут ще водиться. Щоправда, останнім часом замінив рушницю на капкани, взимку відловлюю кілька десятків рудих лисиць. Хутро здаю в заготконтору, за це отримую гроші й набої для рушниці. Тут водиться багато фазанів, куріпок, ізюбрів».

— А вас не лякає, що поряд кордон з Китаєм? — запитую. — Ондечки колючий дріт нейтральної смуги видніється.

— Зараз спокійно, — відповідає чоловік, — а раніше всяке бувало. А взагалі китайці трударі не гірші за нашого брата — українця. Їх зараз багатенько в нас працює за домовленістю.

— А хіба своїх працівників бракує?

— Молоді малувато. Або тікають у Владік моремани, або у великі міста, щоправда, там, де є міцне господарство у батьків, то тримаються й живуть не гірше за моряків. А Китай поставляє нам багато пристойних товарів. Вони непогані майстри. У мене є бамбукові меблі, китайські, придбав ще в п'ятдесятих роках. Так оті бамбукові фотелі, шафа й стіл досі цілі-цілісінькі, може, й онукам послужать.

Що китайці дбайливі господарники, я й сам мав нагоду переконатись, коли ванживсь яблуками з китайського рефрижератора в Забайкальську. Колеги з китайського поїзда пригостили часником завбільшки з кулак здорового дядька. Виявляється, що вони вирощують його на плескатих дахах фанз, ближче до сонця, а ще гарно удобрюють землю. Отож й виростає такий урожай...

Так, земля полюбляє піклування, а за те вона щедро віддячує людям. Приклад тому — українська діаспора в Забайкаллі. Погомонів там із своїми земляками й наче напився живої води.

...А там, далі, в глибині, десь є ще Новокиївський Увал, Новоросійка, великі й малі села з українським населенням. Добра й щастя вам, люди, за те, що пронесли ви через роки й віддані характер справжнього сина своєї праматері-землі...

Володимир ПРОХОРЕНКО.
Україна — Єкатеринославка — Київ.

Новини з усієї України

ГОЛОВА СТАВ ГОЛОВОЮ

Львівська область. У Бродах відбулась установча конференція районної організації Української селянсько-демократичної партії. Відкрив її заступник голови УСДП, народний депутат України Д. Чобіт. Створено осередок партії та раду, головою якої обрано голову місцевого колгоспу В. Щербину.

Дмитро ШЕРЕМЕТА.

ТЕПЕР ДРУЖИТИМЕМО НАПРЯМУ

Київ. Відбулася установча конференція товариства «Україна — Канада». Засновниками виступили Українське товариство дружби й культурного зв'язку із зарубіжними країнами та Український фонд милосердя і здоров'я. У планах — розвиток найширших контактів з Канадою в екологічній, культурній, науковій, спортивній та інших галузях. Товариство має намір сприяти встановленню широкого діалогу між громадськістю України й Канади, розвитку контактів і обмінів на всіх рівнях. Те, як здійснюватимуться ці плани, великою мірою залежатиме від наявності коштів. Бо ж усе дорожчає — валюта, авіаквитки.

Тиміш ПРОКІП.

«ГАМБУРГ» У МИКОЛАЄВІ

Миколаїв. Як повідомили в Управлінні головного архітектора міста, тут планують створити для найвибагливіших гурманів кафе «Гамбург», де можна буде скуштувати поширені в Західній Європі та Америці знамениті гамбургери. Приміщення буде зібране з легких металевих конструкцій і розраховане на 100 відвідувачів.

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

БУДЕ ОЛІЯ

Черкаська область. На Черкащині є 33 крупорушки, 62 олійниці, 325 млинів. Вони обслуговують понад 800 населених пунктів. Але цього замало. «Маленькі заводи» потрібні якщо не в кожному, то хоч на 2—3 села. Таку можливість наближає Уманський дослідний машинобудівний завод. Тут відродили виробництво устаткування для переробки соняшникового насіння. Агрегат даватиме хороший вихід олії. У цьому році випустять 135 таких олійниць.

Микола ТАЛАЛАЙ.

КОЛІ

Плентаєшся д
рожнього міста
ходить: «Містеч
яка б подія тут
цвілу блакить,
вмістилася в к
заскочимо у т
надією — заб
парадокс, повер
тих реалій. Сце
дзеркалом, в як
бачити свою не
видну фізію.

...Зал
просторі.
ліс. Такий собі
Він розпалює
зриває ягоди з
ного струмка в
ду, і губи дівч
джерельної во
пластично вигин
но наближають
ного. Крізь стов
но, як тремтл
каються плечей
життя, в якому

Як цього дос
ві? Щоб не бу
порнографічної
го роду «сунич
— не прис
органічна з пр
лізує духовне з

— П дайте
тя, як скручуєт
як навесні роз
ньки, — пропон
івського театру
ми Віра М
янда — к
ного шарм бу
бухає і раптом,
кривається. Яки
кіноплівку — е
ни я не знаю.
зможе це зобр
сяг майстернос

Вони репетир
кал. Вони ди
внутрішнє дзер
ках власного «я
зайве. Коли
кривається, акт
як аркуш. Поч
творчості.

Закономірно,
театру
ні трагедії, сер
форії, кові
теп на ті. Та
вносить на сце

— Добра по
шаманства. І хо

ДО

Театри Укра
літніх гастрол
же шлях бал
івського опер
цим запитання
до головного
театру Віктора

ЧЕХ

Майже 50
колекціонуван
стівок старійш
вариства філо
ній інженер,
його домашн
кілька тисяч
чених історії,
гії. Незважаю

мно

т ПОРЯТУНКУ?

таннього й рішучого бою»

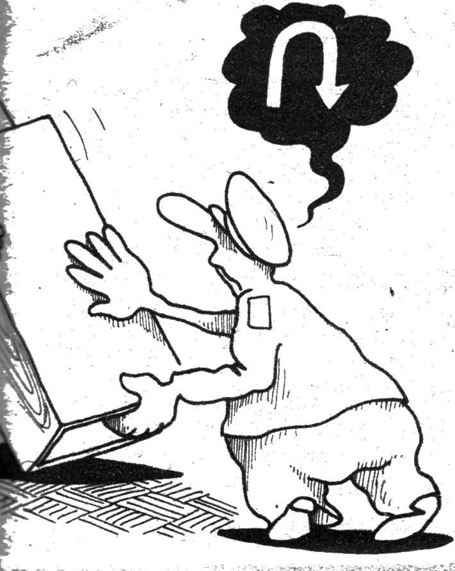
обласного
ретар об-
прокурор
як відомо,
оро стежи-
законнос-
у терито-
о, чомусь
законному
же, врахо-
свід жовт-
бласні ке-
ержбанку,
Південної
льного гос-
— 24 від-
ики.
вою перед-
в містах
аналогіч-

них антикризових формувань, залучення до них комуністів-керівників, працівників радянських та господарських органів, секретарів партійних організацій.

Микола КОСИЙ.

Харків.

P. S. Коли матеріал уже був підготовлений до друку, стало відомо, що сесія Харківської обласної Ради на одному із своїх засідань розглянула питання про законність утворення цього формування. Більшістю голосів депутати скасували постанову № 62.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

рівки

ЖИВУТЬ!

задоволе-

нується й
, — каже
Христа за
нещодав-
сті до ро-
витримав
устки. Лю-
знервовані,
вже не ма-
ати ніде,
діація... А
ьная. Маю
а, гусей,
ики, курей.
бджоли,
завжди є.
тут ще во-
, останнім
шницю на
відловлюю
рудих ли-
в заготкон-
ю гроші й
ці. Тут во-
ванів, курі-

кає, що по-
Китаєм? —
чки колю-
ьної смуги

йно, — від-
— а раніше
взагалі ки-
рші за на-
раїнця. Їх
в нас пра-
стю.
х працівни-

вато. Або
моремани-
міста, що-
міцне гос-

подарство у батьків, то тримаються й живуть не гірше за моряків. А Китай поставляє нам багато пристойних товарів. Вони непогані майстри. У мене є бамбукові меблі китайські, придбав ще в п'ятдесятих роках. Так оті бамбукові фотелі, шафа й стіл досі цілі-цілісінькі, може, й онукам послужать.

Що китайці дбайливі господарники, я й сам мав нагоду переконатись, коли вантажився яблуками з китайського рефрижератора в Забайкальську. Колеги з китайського поїзда пригостили часником завбільшки з кулак здорового дядька. Виявляється, що вони вирощують його на плескатих дахах фанз, ближче до сонця, а ще гарно удобрюють землю. Отож й виростає такий урожай...

Так, земля полюбляє піклування, а за те вона щедро віддячує людям. Приклад тому — українська діаспора в Забайкаллі. Погомонів там із своїми земляками й наче напився живої води.

...А там, далі, в глибині, десь є ще Новокиївський Увал, Новоросійка, великі й малі села з українським населенням. Добра й щастя вам, люди, за те, що пронесли ви через роки й відстані характер справжнього сина своєї праматері-землі...

Володимир ПРОХОРЕНКО.

Україна — Єкатеринославка — Київ.

Новини з усієї України

ГОЛОВА СТАВ ГОЛОВОЮ

Львівська область. У Бродах відбулась установча конференція районної організації Української селянсько-демократичної партії. Відкрив її заступник голови УСДП, народний депутат України Д. Чобіт. Створено осередок партії та раду, головою якої обрано голову місцевого колгоспу В. Щербину.

Дмитро ШЕРЕМЕТА.

ТЕПЕР ДРУЖИТИМЕМО НАПРЯМУ

Київ. Відбулася установча конференція товариства «Україна — Канада». Засновниками виступили Українське товариство дружби й культурного зв'язку із зарубіжними країнами та Український фонд милосердя і здоров'я. У планах — розвиток найширших контактів з Канадою в екологічній, культурній, науковій, спортивній та інших галузях. Товариство має намір сприяти встановленню широкого діалогу між громадськістю України й Канади, розвитку контактів і обмінів на всіх рівнях. Те, як здійснюватимуться ці плани, великою мірою залежатиме від наявності коштів. Бо ж усе дорожчає — валюта, авіаквитки.

Тиміш ПРОКІП.

«ГАМБУРГ» У МИКОЛАЄВІ

Миколаїв. Як повідомили в Управлінні головного архітектора міста, тут планують створити для найвибагливіших гурманів кафе «Гамбург», де можна буде скуштувати поширені в Західній Європі та Америці знамениті гамбургери. Приміщення буде зібране з легких металевих конструкцій і розраховане на 100 відвідувачів.

Іван КАЛИНИЧЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

БУДЕ ОЛІЯ

Черкаська область. На Черкащині є 33 крупорушки, 62 олійниці, 325 млинів. Вони обслуговують понад 800 населених пунктів. Але цього замало. «Маленькі заводи» потрібні якщо не в кожному, то хоч на 2—3 села. Таку можливість наближає Уманський дослідний машинобудівний завод. Тут відродили виробництво устаткування для переробки соняшникового насіння. Агрегат даватиме хороший вихід олії. У цьому році випустять 135 таких олійниць.

Микола ТАЛАЛАЙ.

Ракурс

КОЛИ АКТОР СТАЄ ШАМАНОМ

Плентаєшся діагоналями порожнього міста. На думку приходить: «Містечко спить, бодай яка б подія тут сколихнула вицвілу блакить, що майже вся вмістилася в калюжі». Іноді заскочимо у театр з єдиною надією — забутися. І театр, парадокс, повертає нас до святих реалій. Сцена стає чистим дзеркалом, в якому можна побачити свою не завжди благовидну фізію.

...Зал [illegible]няється [illegible]часі і просторі. [illegible]икає [illegible]ічний ліс. Такий собі язичеський рай. Він розпалює багаття. Вона зриває ягоди з гілок. З умовного струмка він зачерпує воду, і губи дівчини торкаються джерельної вологи. Актори, пластично вигинаючись, повільно наближаються один до одного. Крізь стовбури дерев видно, як тремтливі пальці торкаються плечей, шиї, губ. Це життя, в якому панує Ерос.

Як цього досягти в мистецтві? Щоб не було стриптизу, порнографічної імітації, різного роду «сунички». «Суничка» — не[illegible] присмак. Ер[illegible] органічна з природою, [illegible]волізує духовне злиття з нею.

— П[illegible]дайте, як па[illegible]истя, як скручується кора [illegible]ерев, як навесні розпускаються бруньки, — пропонує режисер Київського театру пластичної драми Віра М[illegible]ьова. — Або троянда — [illegible]ки в [illegible]оотичного шарм[illegible]. Бутон по[illegible]ьно набухає і раптом... повністю розкривається. Якщо це зняти на кіноплівку — еротичнішої сцени я не знаю. Коли мій актор зможе це зобразити — він досяг майстерності.

Вони репетирують без дзеркал. Вони дивляться у своє внутрішнє дзеркало. У пошуках власного «я» відсікають усе зайве. Коли особистість відкривається, актор стає чистим, як аркуш. Починається магія творчості.

Законо[illegible]рно, що мистецтво театру в[illegible]о з рел[illegible]античні трагедії, середньовічні бутафорії, [illegible]ковні містері[illegible] вертеп на[illegible]і. Такий зв'яз[illegible]приносить на сцену метафізику.

— Добра постановка — акт шаманства. І хоча природа впливу шамана на людей ще до кінця не розкрита, але те, що шаман — геніальний актор, — безперечно. Він чаклує, танцює, виробляє різні пластичні «па». Весь обряд підлягає чіткій режисурі. Тонкий знавець психології, він доводить дійство до апогею і ніби виймає себе із себе. І музика, ця клята бестія, не дає заспокоїтись ні на мить. Церковний хорал раптом переливається в фугу Баха, і ти вже весь там, серед зміни магічних кольорів, мелодій, жестів...

...За ними поки не бігають юрби прихильників. Не вимагають автографів. І золоте теля поки обминає двері цього театру. Зірка театру тільки сходить.

Зал завмер. Він слідкує за самотньою фігурою. На сцені помирає Мрійник. Над ним, мов чорний ангел, креслить кола дівчина у чорній вуалі. Колишня мрія перетворилася на Смерть. Затихає остання нота «Реквієму» Моцарта. Повільно гасне світло.

Театральна сцена — дзеркало. Подивіться в нього, маестро. Чи не визирне звідти сатанинський лик або відгодована пика міщанина? Ні, хай краще то буде обличчя мрійника з рафінованими античними рисами. Зрештою, всі ми мрійники. Ми тікаємо в рожевенькі мрійки, а перетворення мрії на реальність вимагає жертв. Складайте і підпалюйте піраміду власних ілюзій, маестро, і самі сходьте на це багаття. І забудьте про хеппі енд. Пригадуйте краще «мементо морі».

Ірина ЛАВРИНЕНКО, акторка театру пластичної драми.

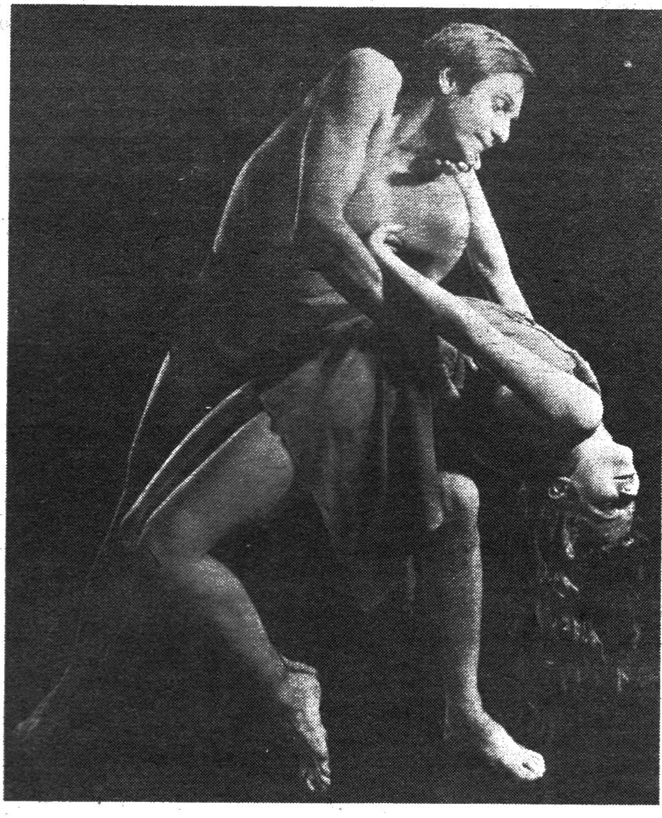

Фото Василя ПЯСЕЦЬКОГО.

Експрес-інтерв'ю

ДО КАНАДИ НА ПУАНТАХ

Театри України готуються до літніх гастролей. Куди проляже шлях балетної трупи Київського оперного театру? З цим запитанням ми звернулися до головного балетмейстера театру Віктора ЛИТВИНОВА.

— На початку травня, — сказав Віктор Володимирович, — поїдемо на 40 днів до Канади. Раніше там бували лише окремі наші виконавці. Канадський імпресаріо два роки придивлявся до нас, переглянув майже всі вистави. Отже, веземо балет «Попелюшка» і концертну програму, що дасть змогу якнайповніше репрезентувати і репертуар, і трупу. Побуваємо у Торонто, Оттаві, Ванкувері, Вінніпегу, Монреалі. Наш візит збігається із 100-річчям першого українського поселення на землях Канади. Що ж? На відміну від минулих років, валюту на дорогу заробляли самі.

Лариса НУЖНА.

Салон колекціонерів

ЧЕХОВСЬКІ СУМИ

Майже 50 років займається колекціонуванням поштових листівок старійшина Сумського товариства філокартистів, колишній інженер, І. Ліщинський. В його домашньому зібранні — кілька тисяч мініатюр, присвячених історії, мистецтву, релігії. Незважаючи на вік, Ілля Петрович продовжує активні контакти з колекціонерами не лише нашої країни — Англії, Італії, Бразилії, Нової Зеландії, часто влаштовує з власної ініціативи тематичні виставки. Сьогодні у краєзнавчому музеї демонструються його листівки з нагоди Пасхи, в музеї Чехова — унікальні, дореволюційного випуску, репродукції з видами Сум — таких, якими їх побачив письменник сто років тому, під час перебування в місті. Для хворих онкологічного диспансеру демонструється експозиція «Релігія та мистецтво», а в Першій міській лікарні — добірка «Біблія у нашому житті».

Віталій МАКСЮТЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

Суми.

ПРАВНИК

«Шлях до
лежить через
Україні прав
Щоб досягти п
мети, потрібн
праця. Серед
вої демократич
ної України на
ці мусить стати
зована та об
ідеями спілка
вирішили в Ки
цього року юр
областей респу
Україна дiжда
лись свого «В
новим та пра
ном», і створе
дня на устан
Асоціацію укр
ників (АУП).
Майже весь
обговорювали
організації, ви
очищення прав
ідеологічних д
ретворення йо
добра і справ
реорганізацію
держави із «з
новлення» в за
ня громадськ
досягнення зла
й мирного упр
тям суспільств
більше розгля

МУ

Кілька років
велося двічі пи
ліканських газе
у селищі Сєдово
го району затя
ження музею д
тики Г. Сєдова.
ський офіцер п
організував у 1
дицію на Північ
сля тяжкої хво
мисі Аук остр
Землі Франца-Й
відважного ман
названо колиш
ва Коса, де 5 тр
народився май
ник Арктики.
Після відкрит
зею Сєдова йо
звернулися не
зету «Социалис
басс» до труд
і жителів Ново
йону з проханн
му осередку к
сову допомогу.
Нині на раху
Новоазовському

До майбут

ВІВ
«ВІФА

Літні шкільні
івських учнів ц
минулого, розп
Їх вивозитимут
чисті зони. А
Для дітей о
євангельських
тів це питання
торік. Тоді 240
чиків відпочива
ті, у християн
«Віфанія», який
прекрасніші сп
хованців.
«Віфанія» на
ла завдяки енту
допомозі неба
серед них —
лені», заступни
го РАПО Є.
ректор сільськ
вець та інші.
Де відпочива
діти нинішньо
— Доживемо
поїдемо до «
ворить М. Під
директор таб
шення дістали

Ніна КЛИ

ГОЛОС України

Ракурс

...І АКТОР СТАЄ ШАМАНОМ

...гоналями по-...На думку при-...о спить, бодай ...колихнула ви-...до майже вся ...люжі». Іноді ...атр з єдиною ...ися. І театр, ...є нас до свя-...стає чистим ...му можна по-...завжди благо-

...тьс... часі і ...е ...ічний ...ичеський рай. ...багаття. Вона ...ілок. З умов-...зачерпує во-...и торкаються ...оги. Актори, ...очись, повіль-...один до од-...ри дерев вид-...пальці тор-...шиї, губ. Це ...ануе Ерос.

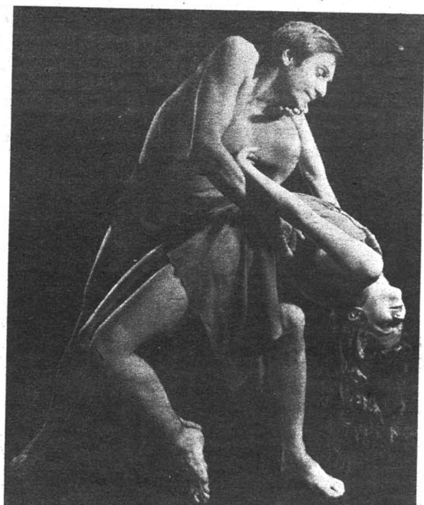
...ти в мистецт-...стриптизу, ...мітації, різно-...«Суничка» ...ек. Ерос... ...одою, ...аво-...тя з нею.

...як пах...ис-...кора дерев, ...скаються бру-...режисер Ки-...пластичної дра-...— Або тро-...отичн-...повніс-...поз-...о зняти на ...тичнішої сце-...ли мій актор ...и — він до-

...ть без дзер-...ться у свое ...во. У пошу-...ідсікають усе ...обистість від-...стає чистим, ...ається магія

...о мистецтво ...ре... антич-...овічні бута-...містері... вер-...зв'яз... ...метафізику.

...ановка — акт ...природа впли-

...ву шамана на людей ще до кінця не розкрита, але те, що шаман — геніальний актор, — безперечно. Він чаклує, танцює, виробляє різні пластичні «па». Весь обряд підлягає чіткій режисурі. Тонкий знавець психології, він доводить дійство до апогею і ніби виймає себе із себе. І музика, ця кляте бестія, не дає заспокоїтись ні на мить. Церковний хорал раптом переливається в фугу Баха, і ти вже весь там, серед зміни магічних кольорів, мелодій, жестів...

...За ними поки не бігають юрби прихильників. Не вимагають автографів. І золоте теля поки обминає двері цього театру. Зірка театру тільки сходить.

Зал завмер. Він слідкує за самотньою фігурою. На сцені помирає Мрійник. Над ним, мов чорний ангел, креслить кола дівчина у чорній вуалі. Колишня мрія перетворилася на Смерть. Затихає остання нота «Реквієму» Моцарта. Повільно гасне світло.

Театральна сцена — дзеркало. Подивіться в нього, маестро. Чи не визирне звідти сатанинський лик або відгодована пика міщанина? Ні, хай краще то буде обличчя мрійника з рафінованими античними рисами. Зрештою, всі ми мрійники. Ми тікаємо в рожевенькі мрійки, а перетворення мрії на реальність вимагає жертв. Складайте і підпалюйте піраміду власних ілюзій, маестро, і самі сходьте на це багаття. І забудьте про хеппі енд. Пригадуйте краще «мементо морі».

Ірина ЛАВРИНЕНКО,
акторка театру пластичної драми.

Фото
Василя ПЯСЕЦЬКОГО.

А тим часом у Києві

ПРАВНИКИ ШУКАЮТЬ ВАШИНГТОНА

«Шлях до незалежності лежить через розбудову в Україні правної держави. Щоб досягти цієї величезної мети, потрібна титанічна праця. Серед будівничих нової демократичної незалежної України на чільному місці мусить стати добре зорганізована та об'єднана цими ідеями спілка правників» — вирішили в Києві 3 травня цього року юристи з десяти областей республіки. А щоб Україна діждалася-таки колись свого «Вашингтона з новим та праведним законом», і створено було цього дня на установчому з'їзді Асоціацію українських правників (АУП).

Майже весь день делегати обговорювали статут нової організації, висловилися за очищення правознавства від ідеологічних догматів і перетворення його в мистецтво добра і справедливості, за реорганізацію Української держави із «знаряддя пригноблення» в засіб підтримання громадського порядку, досягнення злагоди в народі й мирного управління життям суспільства, яке не слід більше розглядати як «інструмент для експериментів з метою виявлення «іксів» історичного розвитку».

Головними завданнями АУП проголошено: сприяння відродженню української школи права; налагодження постійних міжнародних контактів з метою осягнення кращих набутків сучасної світової правної науки і практики; участь у проведенні наукових досліджень з проблем права; аналіз та експертиза законодавчих актів та законопроектів і висування законодавчих ініціатив; пропаганда правових знань серед населення з метою правового всеобучу і формування правової свідомості; активне сприяння обранню до парламенту фахівців з права і праця на зростання ролі Верховної Ради в житті суспільства.

Головою АУП на перший термін (1 рік) обрано народного депутата УРСР Сергія Головатого, його заступниками Василя Кисіля та Юрія Айвазяна.

Володимир СКАЧКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Точка на карті

МУЗЕЙ СЄДОВА

Кілька років тому мені довелося двічі писати в республіканських газетах про те, як у селищі Сєдово Новоазовського району затягується спорудження музею дослідника Арктики Г. Сєдова. Саме цей морський офіцер першим у Росії організував у 1912 році експедицію на Північний полюс і після тяжкої хвороби помер на мисі Аук острова Рудольфа Землі Франца-Йосифа. Іменем відважного мандрівника було названо колишнє селище Крива Коса, де 5 травня 1877 року народився майбутній дослідник Арктики.

Після відкриття нового музею Сєдова його працівники звернулися недавно через газету «Социалистический Донбасс» до трудових колективів і жителів Новоазовського району з проханням подати цьому осередку культури фінансову допомогу.

Нині на рахунок № 700525 у Новоазовському Агропромбанку вже перераховано тисячі карбованців районним відділенням зв'язку, Балтійським морським пароплавством, виробничим об'єднанням «Азовмаш», Таганрозьким металургійним заводом, радгоспом «Новоазовський»...

Ця допомога й ті кошти, які ще надійдуть, дозволять поповнити фонди музею Сєдова цікавими експонатами, архівними документами, здійснити наукову обробку багатьох експонатів, які багато років вкривалися пилом у тісних комірчинах.

За рахунок добровільних пожертвувань буде також упоряджено мікрорайон селища Сєдово, в якому розташовано новий музей нашого славного земляка.

Микола ХРІЄНКО,
спеціальний кореспондент газети «Голос України».
Донецька область.

Пригода

НЕДОВГО МУЗИКА ЛУНАЛА...

З колонії суворого режиму вони втекли на світанку — П. Мержвинський, В. Вармиш та В. Чичера. Якщо перший з них був засуджений до десяти років позбавлення волі за ряд злочинів, то двоє останніх — відповідно на 4 і 2,5 роки, оскільки «відзначилися» лише крадіжками особистого майна громадян. І все ж злочинці знайшли спільну мову, вирішивши самостійно скоротити строки відбування покарання.

Для всіх трьох, однак, недовго музика лунала. Вже на третій день їх затримали. А до цього були повідомлення в місцевій пресі про втечу злочинців, блокування напрямків їх можливого пересування та оперативне розслідування, що дало змогу встановити місцезнаходження втікачів. Потім були погоня й захоплення.

Правоохоронним органам тепер належить не тільки гідно оцінити вчинок втікачів - злочинців, а й дослідити, як це сталося, що вони змогли залишити стіни виправно - трудової установи суворого режиму. Чи й справді там режим суворий?

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Одеса.

Експрес-інтерв'ю

...КАНАДИ НА ПУАНТАХ

...готуються до ...Куди проля-...ї трупи Ки-...о театру! З ...ми звернулися ...балетмейстера ...ИТВИНОВА.

— На початку травня, — сказав Віктор Володимирович, — поїдемо на 40 днів до Канади. Раніше там бували лише окремі наші виконавці. Канадський імпресаріо два роки придивлявся до нас, переглянув майже всі вистави. Отже, веземо балет «Попелюшка» і концертну програму, що дасть змогу якнайповніше репрезентувати і репертуар, і трупу. Побуваємо у Торонто, Оттаві, Ванкувері, Вінніпегу, Монреалі. Наш візит збігається із 100-річчям першого українського поселення на землях Канади. Що ще? На відміну від минулих років, валюту на дорогу заробляли самі.

Лариса НУЖНА.

Салон колекціонерів

...ОВСЬКІ СУМИ

...в займається ...поштових ли-...Сумського то-...истів, колиш-...міщинський. В ...зібранні — ...юрою, присвя-...стецтву, релі-...на вік, Ілля Петрович продовжує активні контакти з колекціонерами не лише нашої країни — Англії, Італії, Бразилії, Нової Зеландії, часто влаштовує з власної ініціативи тематичні виставки. Сьогодні у краєзнавчому музеї демонструються його листівки з нагоди Пасхи, в музеї Чехова — унікальні, дореволюційного випуску, репродукції з видами Сум — таких, якими їх побачив письменник сто років тому, під час перебування в місті. Для хворих онкологічного диспансеру демонструється експозиція «Релігія та мистецтво», а в Першій міській лікарні — добірка «Біблія у нашому житті».

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Суми.

До майбутніх канікул

ВІВАТ, «ВІФАНІЄ»!

Літні шкільні канікули у київських учнів цього року, як і минулого, розпочнуться раніше. Їх зивозитимуть у екологічно чисті зони. А куди?

Для дітей однієї з церков євангельських християн-баптистів це питання вирішено ще торік. Тоді 240 дівчаток і хлопчиків відпочивали в Закарпатті, у християнському таборі «Віфанія», який залишив найпрекрасніші спогади у своїх вихованців.

«Віфанія» народилася й жила завдяки ентузіазму та щирій допомозі небайдужих людей, серед них — «рухівці» й «зелені», заступник Закарпатського РАПО Є. Задорожна, директор сільської школи Д. Павець та інші.

Де відпочиватимуть київські діти нинішнього літа?

— Доживемо до літа, знову поїдемо до «Віфанії», — говорить М. Піддяча, торішній директор табору. — Запрошення дістали ще торік.

Ніна КЛИМКОВСЬКА.

ПОГОДА

6—7 травня на Україні передбачається дощ, гроза, сьогодні у південних і східних областях подекуди сильні дощі. Вітер західний з переходом у південно-східний, 7—12, сьогодні при грозах пориви 15—20 метрів на секунду. Температура вдень 12—18, уночі 3—8, у південних і південно-східних областях удень 17—23, вночі 6—12 градусів тепла, у Карпатах приморозки до 2 градусів.

По Київській області сьогодні вдень часом невеликий дощ, подекуди гроза, вітер західний, 7—12 метрів на секунду. Температура 13—18 градусів.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

НА ЗАХИСТ ІНВАЛІДІВ

Виходячи з вимог Закону УРСР «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Українській РСР», Міністерство соціального забезпечення УРСР оголосило республіканський конкурс на розробку дослідних зразків крісел-колясок та інших засобів реабілітації інвалідів.

Строки проведення конкурсу визначені з 1 травня по 1 вересня 1991 року.

У конкурсі беруть участь як державні спеціалізовані підприємства, що виготовляють крісла-коляски, протези та інші засоби реабілітації інвалідів, так і будь-які кооперативні, громадські та інші підприємства, об'єднання, центри, творчі науково-технічні колективи та окремі особи (дизайнери, народні умільці).

На конкурс подаються тільки дослідні зразки крісел-колясок, протезів, інших засобів пересування і реабілітації інвалідів з короткою анотацією і попередньою орієнтовною вартістю (за умов серійного випуску).

Підсумки конкурсу підбиваються шляхом проведення виставки «Інватехніка-91» у республіканському центрі виставок та ярмарків УРСР у період з 10 по 30 вересня 1991 року.

З врахуванням думки інвалідів, які відвідають виставку і ознайомляться із зразками засобів пересування і реабілітації, жюрі конкурсу визначить його переможців. Встановлено перший приз за крісло-коляску (кімнатну, прогулянкову, з електроприводом, дитячу і т. п.) 10 тисяч карбованців. Крім того, передбачено дві заохочувальні премії по одній тисячі карбованців і три — по 500 карбованців (по різних засобах реабілітації).

На виставці засобів пересування і реабілітації інвалідів «Інватехніка-91» будуть представлені, крім конкурсних робіт, зразки виробів, що випускаються серійно або підготовлені до серійного випуску, а також ескізи, фотографії та інша технічна документація на нові вироби для реабілітації інвалідів.

У ході виставки «Інватехніка-91» буде проведено ярмарок і укладено прямі договори на поставку крісел-колясок та інших засобів пересування і реабілітації інвалідів між представниками обласних відділів соціального забезпечення і протезними підприємствами та підприємствами, що випускають техніку і пристосування для інвалідів.

Довідки про підготовку і проведення конкурсу та виставки «Інватехніка-91» можна одержати в Міністерстві соціального забезпечення УРСР по телефонах: 212-38-64, 212-18-06, 212-30-35.

Вниманию консервных и соковых предприятий различных ведомств, колхозов и совхозов, имеющих соковые производства

Если по технологии вашего производства необходим подогрев соков до заданных температур и вы испытываете затруднения в этом, то лучшим решением проблемы будет приобретение нового высокопроизводительного подогревателя А9-КБВ.

А9-КБВ надежен, компактен, обладает современной конструкцией, обеспечивает автоматизацию всего процесса, требует минимального техобслуживания. Сервис гарантируется.

За дополнительной информацией и по вопросу приобретения подогревателя просим обращаться по адресу: 270013, г. Одесса, дорога Котовского, 253, завод «Продмаш». Тел.: 55-00-89, 52-93-00.

Відома японська корпорація «МАЗДА» надала СП «Мінолта-Трейдінг-Україна» виключні права на продаж та обслуговування автомобілів «Мазда-323» (одна з найпрестижніших моделей).

MINOLTA
TRADING-UKRAINE

ЯПОНСЬКІ АВТОМОБІЛІ НА УКРАЇНІ ВЖЕ СЬОГОДНІ!

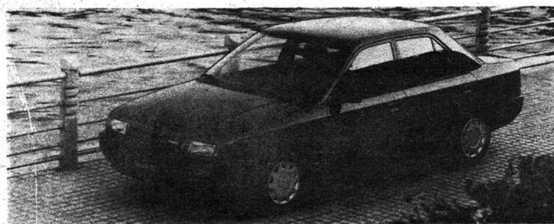
Ці автомобілі виготовляються спеціально пристосованими до умов експлуатації на Україні. Двигун дизельний. Надається гарантія і здійснюється післягарантійне фірмове обслуговування у спеціалізованих майстернях — унікальні умови на ринку автомобілів.

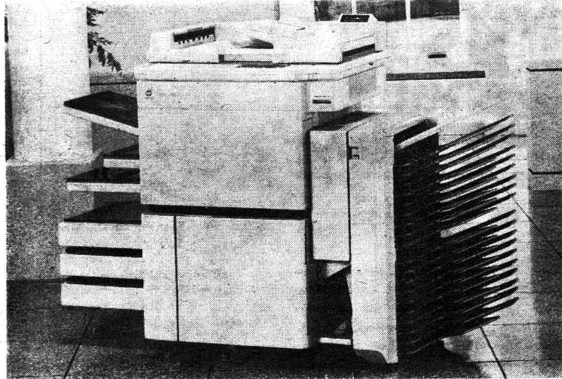
Оплата — у вільно конвертованій валюті, обслуговування — за карбованці. Ціни — нижчі за середньоєвропейські на 20—25%.

Звертаємо увагу керівників підприємств: ви можете придбати автомобіль «Мазда-323» за валюту, а продати його своїм працівникам за КАРБОВАНЦІ.

Наші телефони в Києві: 417-71-20, 417-81-23.

Адреса: 252080, Київ, вул. Туровська, 13.

УВАГА!

ЯПОНСЬКА КОПІЮВАЛЬНА ТЕХНІКА!

СП «МІНОЛТА-ТРЕЙДІНГ- УКРАЇНА» — єдине на Україні підприємство, яке не лише продає японську копіювальну техніку, а й здійснює її ГАРАНТІЙНЕ та ПІСЛЯГАРАНТІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ.

Вам пропонуються копіювальні системи, факси та фото- і відеокамери японської фірми «МІНОЛТА», всесвітньовідомої своєю оптикою й унікальним тонером. Спеціалісти фірми навчать вас швидко і майстерно оперувати цією вкрай необхідною в сучасних умовах технікою.

Оплата — у вільно конвертованій валюті; обслуговування і навчання — за карбованці.

Наш телефон у Києві: 417-85-78.

Адреса: 252080, Київ, вул. Туровська, 13.

ПОНЕДІЛОК

6 ТРАВНЯ

ПРОГРАМА УТ

16.00 Новини.
16.10 Для дітей. «До, мі, соль».
16.40 Телефільм «Мамонтові трави, або Буря з склянці молока».
17.10 Р. Штраус. «Дон Жуан».
17.30 «На київській хвилі». Інформаційний випуск.
18.00 Грає народний артист РРФСР І. Ойстрах (скрипка).
18.30 Актуальна камера.
19.00 Чемпіонат СРСР з футболу. «Динамо» (Київ) — «Динамо» (Москва). У перерві — Реклама.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Чемпіонат СРСР з футболу. «Металіст» — «Локомотив». 2 тайм.
21.50 Художній телефільм «Випадок із газетної практики».
23.20 Вечірній вісник.
23.50 Нічний телезал. Телеопера «Віронька».

І ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Ранок».
9.00 «Контакт». Економічний огляд.
9.20 «Адвокат». Художній телефільм. 1 серія.
10.30 «Два серця, два крила, два побратими». Концерт.
11.30 Футбольний огляд.
12.00 ТСН.
12.15 «Відкрий скриньку». Документальний фільм.
12.40 «Багато голосів — один світ».
13.10 Шарманщики брати Амара.

* * *

15.00 ТСН.
15.15 «Повернення Ольмеса». Художній телефільм.
16.20 Концерт «Оркестр де Парі».
17.15 Дитяча година (з уроком німецької мови).
18.15 «Рух — це життя!». Бесіда з заступником начальника Головного управління ДАІ МВС СРСР В. Іщутіним.
18.30 «Меридіан». Міжнародні новини.
18.45 «Ринок: це робиться в Японії». Передача 1.
19.30 «Контакт». Економічний огляд.
19.45 Прем'єра художнього телефільму «Адвокат». 2 серія.
21.00 «Час».
21.45 Прем'єра фільму-вистави Московського театру ім. В. Маяковського «Завтра була війна». Автор Б. Васильєв.
0.40 ТСН.

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

8.00 Гімнастика.
8.15 «У морях твоя дорога». Науково-популярний фільм.
8.35, 9.35 Історія. 9 кл. «Перша в Росії». (група «Визволення праці»).
9.05 Італійська мова.
10.05 Російська мова.
10.35, 11.40 Астрономія. 11 кл. Астрономія і космонавтика.
11.05 «Світ грошей Адама Сміта».
12.10 «Дні Турбіних». Художній телефільм. 2 серія.
13.25 «Ой, і Балда». Фільм-вистава Ленінградського лялькового театру «Казки». За мотивами казки О. Пушкіна.
14.10 «Бережіть тьотю Шуру». Документальний телефільм.

* * *

17.00 К. Хачатурян. Сюїта з балету «Чіпполіно».
17.30 «Передача пройшла в ефір...».
18.00 Прем'єра документального телефільму «Віднесені від кордонів». Із циклу «Земля Європи».
18.55 Футбол. Чемпіонат СРСР. «Спартак» (Москва) — «Дніпро». У перерві — 19.45 Вечірня казка.
20.50 Колаж.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.45 «Війна». Художній телефільм. За однойменним романом І. Стаднюка. 1 серія.
23.00 Баскетбол. Чемпіонат СРСР. Чоловіки. Фінал.

ВІВТОРОК

7 ТРАВНЯ

ПРОГРАМА УТ

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка».
9.00 Фільм-концерт «Весела прогулянка».
9.20 Мультипанорама.
10.35 Шкільний екран. 10 кл. Основи інформатики і обчислювальної техніки.
11.05 «Доброго вам здоров'я».
11.40 Шкільний екран. 11 кл. Українська література.
12.10 Художній телефільм «Випадок із газетної практики».
16.00 Новини.
16.10 Для дітей. «Веселка».
16.35 На допомогу школі. Українська література.
17.10 Дитячий науково-популярний кіноальманах «Хочу все знати!» № 194.
17.20 Любителям балету.
18.00 Телефільм «Шанс Бегіма Донбаєва».
18.30 Музичний фільм «Мелодії сонячного краю».
19.00 Актуальна камера.
19.30 «Хто ми...». Громадсько-політичний відеотижневик. Частина 1.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 «Телефото на згадку». В. Білоножко.
21.40 «Хто ми....». Частина 2.
22.40 Вечірній вісник.
23.10 Нічний телезал. Художній фільм «Закоханий за власним бажанням».

І ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Ранок».
9.00 Актуальний репортаж.
9.20 «Адвокат». Художній телефільм. 2 серія.
10.30 Прем'єра документального телефільму «Яйце динозавра».
11.00 Дитяча година (з уроком німецької мови).
12.00 ТСН.
12.15 Дитячий музичний клуб.
12.50 Ліричний альбом. К. Скворцов.
15.00 ТСН.
15.15 «Моя дружина — бабуся». Художній телефільм.
16.20 «Світ захоплених».
16.35 Музична скарбниця. Д. Шостакович. Камерна симфонія для струнного оркестру.
17.00 «Про тих, хто пам'ятає». Документальний телефільм.
17.30 Рок-урок.
18.30 «Меридіан». Міжнародні новини.
18.45 Діловий кур'єр.
19.00 Політичні діалоги. «Ситуація».
19.30 Мультфільми.
19.55 Прем'єра художнього телефільму «Адвокат». 3 серія.
21.00 «Час».
21.45 «ВіД» представляє: «Поле чудес».
22.45 «Слово». Літературно-художня програма.
0.15 ТСН.

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

8.00 Гімнастика.
8.15 «Костянтин Батюшков». Науково-популярний фільм.
8.35, 9.35 Музика. 7 кл. М. Глінка. «Вальс-фантазія».
9.05 Французька мова. 1 рік
10.05 Французька мова. 2 рік
10.35, 11.35 Історія. 7 кл.
11.05 «Бурда моден» пропонує...
12.05 «Дні Турбіних». Художній телефільм. 3 серія.
13.05 Співають Ванкуверський і Московський камерні хори.
13.55 «В лісах під Ковелем». Художній телефільм. 1 серія.
15.00 Ритмічна гімнастика.
17.00 «Пори року».
17.45 Ритмічна гімнастика.
18.15 «Відкриття». Документальний телефільм.
18.40 Парламентський вісник Росії.
18.55 Футбол. Чемпіонат ЄРСР. «Металург» — ЦСКА.
20.50 З. Кочиш грає Шопена.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.45 «Війна». Художній телефільм. 2 серія.
22.55 Концерт, присвячений Дню радіо.

СЕРЕДА

8 ТРАВНЯ

ПРОГРАМА УТ

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка» (гімнастика, мультфільм, «Телеекспрес», «В саду і в городі», музика, «Світ поезії», погода).
9.00 Любителям балету.
9.40 Для дітей. Канал «Д».
11.10 «ТБ-шанс». Парад відеокліпів.
11.40 Шкільний екран. 8 кл. Музика.
12.15 Художній телефільм «Далі польоту стріли». 1 і 2 серії.
16.15 «Весела толока». Концертна програма дитячих фольклорних колективів.
16.40 Телефільм «Журавленята», «На війні маленьких не буває».
17.30 Музичний фільм «Відлуння».
17.45 «Альфа і омега». Науково-популярна програма.
18.30 «Подаруй мені кохання». Українські романси на вірші сучасних поетів.
19.00 Актуальна камера.
19.30 «Відсвіти». Заслужений діяч мистецтв РРФСР, художник-баталіст М. Самокиш.
20.00 В. Гаврилін. «Дім при дорозі». Фільм-балет.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 О. Довженко. «Україна в огні». Телевистава.
23.25 Вечірній вісник.
23.55 Нічний телезал. Художній фільм «Двадцять днів без війни».

І ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Ранок».
9.00 «Діловий кур'єр».
9.15 «Адвокат». Художній телефільм. 3 серія.
10.20 Мультфільм.
10.30 «Слово». Літературно-художня програма.
12.00 ТСН.
12.15 Рок-урок.
15.00 ТСН.
15.15 «Други игрищ и забав». Короткометражний художній телефільм.
15.40 Дитяча година (з уроком англійської мови).
16.40 У світі казок і пригод. «Василиса Прекрасна».
18.10 «Шукайте жінку».
18.25 П. Чайковський. Концертна сюїта з балету «Спляча красуня».
18.55 ...До шістнадцяти і старші.
19.40 Хвилини поезії.
19.45 На прохання глядачів. Художній фільм «Хроніка пікіруючого бомбардувальника».
21.00 «Час».
21.45 «Музика в ефірі».
23.45 ТСН.
0.05 Вас запрошує кафе «Саквояж». Естрадна програма.

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

8.00 Гімнастика.
8.15 «Євгеній Баратинський». Науково-популярний фільм.
8.35, 9.35 Музика. 3 кл. П. Чайковський. «Спляча красуня».
9.05 Німецька мова. 1 рік навчання.
10.05 Німецька мова. 2 рік навчання.
10.35, 11.35 Загальна біологія. 10 кл. Геногеографія, або Йдемо рахувати кішок.
11.05 «Наш сад».
12.05 Американський футбол. Першість світової ліги.
13.05 «В лісах під Ковелем». Художній телефільм. 2 і 3 серії.
17.00 «Ранкова зоря».
18.00 Прем'єра документального телефільму «Так живе країна». Із циклу «Земля Європи».
18.55 «Співак з легенди». Борис Зайцев».
19.45 Колаж.
19.50 «Вперед, «Аргамак». Документальний телефільм.
20.00 Вечірня казка.
20.15 «Ключ до світового ринку». «Французький варіант».
20.45 Грає духовий оркестр Великого театру СРСР.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.45 «Війна». Художній телефільм. 3 серія.
23.00 Бокс. Чемпіонат Європи.

ЧЕТВЕР

9 ТРАВНЯ

ПРОГРАМА УТ

7.30 «Спогади про духовий оркестр».
8.00 «Спадщина». Пам'ять про Велику війну.
8.50 Пісні радянських композиторів.
9.30 Художній телефільм «Червоне вино Перемоги».
10.55 «НАВІЧНО В ПАМ'ЯТІ НАРОДНІЙ». РИТУАЛ БІЛЯ ВІЧНОГО ВОГНЮ У МІСТІ КИЄВІ.
11.30 Б. Лятошинський. Симфонія № 3.
12.20 «Кукурік і К°».
13.35 Художній фільм «Женя, Женечка і «катюша».
14.55 «День Перемоги серед війни». Телевистава.
16.40 Кіноконцерт.
17.30 Телефільм «Маріам і Тадеуш».
17.50 «Ви нам писали».
18.50 СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ ЗАГИБЛИХ У БОРОТЬБІ ПРОТИ ФАШИЗМУ. ХВИЛИНА МОВЧАННЯ.
19.10 Камерна музика.
19.30 Актуальна камера.
20.10 Концерт ансамблю Червонопрапорного Київського військового округу.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Співає народний артист СРСР А. Мокренко.
21.35 Молодіжна студія «Гарт».
23.50 Нічний телезал. Художній фільм «Перевірка на дорогах».

І ПРОГРАМА ЦТ

8.00 Прем'єра документального фільму «Був місяць травень».
8.25 «Я пам'ятаю будні бойові...».
8.50 «Про друзів-товаришів...»
9.35 «Маршал Жуков. Сторінки біографії».
11.00 Переможці.
12.00 Сьогодні — Свято Перемоги.
12.15 «Не можу забути...».
13.00 «Історія однієї вистави».
14.05 Мультфільм.
14.15 «Всі люблять цирк».
15.00 ТСН.
15.15 «Два бійці». Художній фільм.
16.30 «Із славного міста Мурома».
16.50 «Грай, гармонь».
18.25 Мультфільми.
18.40 Кінозамальовка.
18.50 СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ ЗАГИБЛИХ У БОРОТЬБІ ПРОТИ ФАШИЗМУ. ХВИЛИНА МОВЧАННЯ.
19.10 Фотоконкурс «Земля — наш спільний дім».
19.15 «Солдати».
21.00 «Час».
21.45 Фестиваль солдатської пісні.
0.15 ТСН.

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

8.20 Мультфільми.
8.50 Антологія короткого оповідання. Є. Носов. «Червоне вино Перемоги».
9.50 Фільм — дітям. «Лети, журавлику».
11.05 С. Алексієвич. «У війни не жіноче обличчя».
13.05 Концерт ансамблю військової пісні і танцю «Слава Росії».
14.05 «Вертикаль». Прем'єра документального фільму «Поет і війна».
14.55 Концерт пам'яті Л. Русланової.
16.20 «Скрипка піонера».
16.35 «Володьчине життя». Художній телефільм. 1 і 2 серії.
18.50 СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ ЗАГИБЛИХ У БОРОТЬБІ ПРОТИ ФАШИЗМУ. ХВИЛИНА МОВЧАННЯ.
19.10 «Мої товариші — солдати».
19.20 Прем'єра документального фільму «Любі мої старики».
19.45 Парламентський вісник Росії.
20.00 Вечірня казка.
20.15 Городошний спорт.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.45 «Війна». Художній телефільм. 4 серія.
23.00 Бокс. Чемпіонат Європи.

П'ЯТНИЦЯ

10 ТРАВНЯ

ПРОГРАМА УТ

7.30 «На хвилі дружби». Фольклорний ансамбль «Тоусань» з м. Смоленська.
8.00 Ритмічна гімнастика.
8.20 Концерт хору хлопчиків штату Арізона.
9.30 Новини.
9.45 Т. Шевченко. «Гайдамаки». Вистава.
12.05 «Сонячне коло».
12.35 Художній фільм «Дитячий майданчик».
13.50 Новини.
14.00 Мультфільм для дітей.
15.00 «Дзвони Чорнобиля». Благодійний концерт-реквієм (відеозапис по трансляції з Палацу культури «Україна» від 26 квітня 1991 р.).
17.10 Для дітей. «Канал «Д».
18.10 «У майстерні художника». О. Артамонов.
19.00 Актуальна камера.
19.30 «Світлиця». Програма для жінок.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Прем'єра науково-популярного фільму «Таємниці Байкальського хребта» (студія «Київнаукфільм»).
21.50 Художній фільм «У п'ятницю, увечері».
23.15 Вечірній вісник.
23.45 Нічний телезал. Ж. Оффенбах. «Ключ на бруківці». Оперета.

І ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Ранковий поїзд».
7.00 Ритмічна гімнастика.
7.30 Ранкова розважальна програма.
8.00 ТСН.
8.15 «Наш сад».
8.45 Концерт ансамблю народного танцю Молдови «Жок».
9.20 «Золота антилопа». Мультфільм.
9.50 Фільм — дітям. «Доміно».
10.50 «Живопису майстерний по своїй частині».
11.00 «Ранкова зоря».
12.00 «Бурда моден» пропонує...
12.30 Із золотого фонду ЦТ. О. Островський. «Правда добре, а щастя краще». Фільм-вистава Малого театру Союзу РСР.
14.50 Співає ансамбль «Зоряне» з м. Петрозаводська.
15.00 ТСН.
15.15 «Образ». Літературна передача для старшокласників.
16.15 Фільми режисера Г. Натансона. «Галасливий день».
18.00 Міжнародна панорама.
18.45 «Чорна курка». Мультфільм.
19.05 Прем'єра фільму-концерту за участю С. Ротару «Караван кохання».
19.40 Вперше на екрані ЦТ. Художній фільм «...Врятованому — рай».
21.00 «Час».
21.45 Програма «ВіД».
0.15 ТСН.
0.35 «Ніч джазу».

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

8.00 Гімнастика.
8.15 «Об'єктив». Зустріч з колишніми військовими фотокореспондентами А. Устиновим, М. Савиним.
8.50 Мультфільм.
9.10 Російська мова.
9.40 «За рядком постанови».
10.15 Відеоканал «Плюс одинадцять».
13.45 Американський футбол. Першість світової ліги.
14.45 Прем'єра науково-популярного фільму «Культурні столиці Європи». Фільм 6. «Ватікан».
15.55 «Милосердя».
17.55 Футбол. Кубок СРСР. Півфінал.
19.50 Колаж.
20.00 Вечірня казка.
20.15 «Згадуючи з любов'ю...» К. Шульженко.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.45 «Війна». Художній телефільм. 5 серія.
23.00 «Зачарування романсу». Кіноконцерт.

СУБОТА

11 ТРАВНЯ

ПРОГРАМА УТ

7.30 Ритмічна гімнастика.
7.50 Музичний фільм «Свята».
8.30 «У нас нині — суботея...». Інформаційно-музична програма.
9.30 Новини.
9.45 Для дітей. «Чиста криниця».
10.15 Художньо - публіцистичний фільм «Фуга».
11.30 Мультфільм «Лісовий струмок».
11.55 Музичний фільм «Ой там, на товчку, на базарі».
12.15 «Доброго вам здоров'я». Екологія і здоров'я.
12.45 Новини.
13.00 Вперше на екрані УТ. Художній телефільм для дітей «Кай із скриньки».
14.30 «Село і люди».
15.15 «Ви нам писали». Музична програма за листами глядачів.
16.00 «Служба солдатська».
17.00 «До вогню і води Батьківщини». Концерт молодих виконавців української пісні.
18.00 Медичноосвітній фільм «Фемтек»: про вас і для вас».
18.15 Телеспортарена.
19.00 Актуальна камера.
19.35 «Майстри гумору».
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Концерт артистів балету.
21.45 Вперше на екрані УТ. Художній фільм «Сірано де Бержерак».
23.10 Вечірній вісник.
23.40 Нічний телезал. Фільм-опера «Борис Годунов».

І ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Про тих, хто пам'ятає». Документальний телефільм.
7.00 «Ранкова зоря».
8.00 ТСН.
8.15 Ритмічна гімнастика.
8.45 Спорт для всіх.
9.00 Зранку раненько.
10.00 «На службі Вітчизні».
11.00 Ранкова розважальна програма.
11.30 Клуб мандрівників.
13.00 Сільська година.
14.00 «Здоров'я».
14.30 «Ми ідемо шукати».
15.00 ТСН.
15.15 «В майстерні художника». Є. Романова.
15.35 «Марафон-15».
16.50 «Народні казки і притчі різних країн світу». Анрі Гуго (Франція).
16.55 Прем'єра музичного телефільму «Кабаре мого життя». Співачка А. Баянова.
18.10 «Уолт Дісней представляє...»
19.00 «Пісня для двох». Естрадна програма за участю Т. Рузавіної, С. Таюшева.
19.25 Хвилини поезії. В. Нежданов.
19.30 Вперше на екрані ЦТ. «Пропоную руку і серце». Художній фільм.
21.00 «Час».
21.45 Футбольний огляд.
22.15 «Кінопанорама» представляє програму «Ікс» і програму «В кадрі — трюк».
23.45 ТСН.

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

8.20 «Розкажіть казку, лікарю». Мультфільм.
9.00 «Кавкасіоні». Документальний телефільм.
9.40 Грає Р. Тазетдінов (балалайка).
10.00 Відеоканал «Співдружність».
13.30 Відеоканал «Плюс одинадцять».
17.00 «Планета». Міжнародна програма.
18.00 Педагогіка для всіх.
19.00 «Па-де-де під артобстрілом». Документальний фільм.
19.30 Народні мелодії.
19.45 Парламентський вісник Росії.
20.00 Вечірня казка.
20.15 Кінний спорт. Приз відкриття сезону.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.45 «Війна». Художній телефільм. 6 серія.
22.55 Бокс. Чемпіонат Європи. Півфінал.

НЕДІЛЯ

12 ТРАВНЯ

ПРОГРАМА УТ

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка»
9.00 «Таланти твої, Україно!».
9.45 Документальні фільми «Юлле із вар'єте «Таллінн», «Ілмарс і Марина».
10.35 Шкільний екран. 8 кл. Історія УРСР. Г. Сковорода — видатний український просвітитель, учений, поет XVIII ст.
11.10 «Погляд крізь десятиліття». Відеорепортаж з наукової конференції в Луцьку про ОУН і УПА.
12.25 Кордон миру і дружби.
16.00 Новини.
16.10 «Говоримо українською».
16.30 Мультфільми «Айкаро», «Батир — заяча душа».
17.00 На допомогу школі. Музика. М. Мусоргський і Україна.
17.30 Естрадний концерт.
18.00 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР.
19.00 Актуальна камера.
19.30 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 НА ТРЕТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР. По закінченні — Нічний телезал. Художній фільм «Я вас дочекаюсь».

І ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Ранок».
9.00 Тираж «Спортлото».
9.20 «Пропоную руку і серце». Художній фільм.
10.45 Дитяча година (з уроком англійської мови).
11.45 Виступ ансамблю «Горниця».
12.00 ТСН.
12.15 Футбольний огляд.
12.45 «Кабаре мого життя». Співачка А. Баянова. Музичний телефільм.
15.00 ТСН.
15.15 «Малахів курган». Художній фільм.
16.35 Якщо вам після...
17.20 ТЮГ. «Звірина книга». За казкою англійської письменниці Е. Несбіт.
18.00 Рух без небезпеки.
18.30 «Меридіан». Міжнародні новини.
18.45 Концерт російського хореографічного і пісенного фольклору.
19.10 Недипломатичні бесіди.
19.35 Вперше на екрані ЦТ. Художній фільм «Візьму твій біль».
21.00 «Час».
21.45 Актуальне інтерв'ю.
21.55 «Брейн ринг». Випуск 7. Фінал.
22.40 Хронограф.
22.55 Під знаком «Пі». У перерві — 23.55 ТСН.

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

8.00 Гімнастика.
8.15 «І. Тургенєв. Вірші в прозі». Науково-популярний фільм.
8.35, 9.35 Історія. 8 кл.
9.05 Англійська мова. 1 рік навчання.
10.05 Англійська мова. 2 рік навчання.
10.35, 11.35 Література. 6 кл. Б. Полевой. «Повість про справжню людину».
11.05 «ТелеЕко». Журнал.
12.05 Телевізійний музичний абонемент. Клас професора Янкелевича.
13.05 «Планета». Міжнародна програма.
14.05 «По щучому велінню». Вистава Центрального театру ляльок під керуванням С. Образцова.
15.10 «Михайло Муромов: від пісні до пісні».
17.00 «Поверх бар'єру».
17.45 Народні мелодії.
17.55 Прем'єра документального телефільму «Питалово». Із циклу «Земля Європи».
18.55 Колаж.
19.00 Бокс. Чемпіонат Європи. Фінал.
21.00 «Час» (з сурдоперекладом).
21.45 Авторське телебачення.
23.45 Бадмінтон. Чемпіонат світу.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:
Олександр БІЛИК
заступник головного редактора
Анатолій ГОРЛОВ
заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

Спорт

Гандбол

...НА ГОЛОДНИЙ ШЛУНОК

Перший фінальний матч розіграшу європейського Кубка кубків з гандболу серед жіночих команд у київському Палаці спорту пройшов при заповнених трибунах. І місцеві спартаківки віддячили шанувальникам переконливою перемогою над белградськими «Раднічками» — 25:18 (13:8).

Хоча спочатку не виходили влучні кидки, бо гості захищалися в'язко, а інколи й просто грубо. На жаль, серйозної травми зазнала Інна Долгунь— один з головних бомбардирів нашої команди. Не на висоті виявилися й судді рідні брати Ганс та Йорген Томаси з Німеччини.

Однак, попри всі ці бар'єри, спартаківки виявилися сильнішими. У них відзначилися: Товстоган — 7 м'ячів, Базанова — 6, Олексюк, Рибалка, Гарнусова — по 3, Горб — 2, Шпаченко — 1. У югославській команді шість влучень (усі з семиметрових) на рахунку Пашич.

Після зустрічі я звернувся до головного тренера українського клубу Ігоря Турчина, який приїхав спеціально на цей матч з Норвегії, де тимчасово працює, прокоментувати події першої частини фінального двобою. Але спершу почув такі слова:

— Наші дівчата на цю гру з'явилися... голодними. Обід, який приготували на заміській базі, команда їсти відмовилася. Страви виявилися неякісними і несмачними. А вчора їжі на вечерю було мало. Мабуть, крадуть продукти. Вже не раз розмовляв з начальством у республіканській раді ДФСТ профспілок на цю тему. Але зрушень, як бачите, ніяких.

Ну, а тепер про фінал. Ми переграли суперниць за рахунок гнучкішої тактики. Скажімо, Інна Шпаченко майже виключила з гри лідера «Раднічок» Драгану Пашич. Відмінно зіграла наш воротар Тетяна Джанджгава. Гадаю, що рахунок на користь «Спартака» міг би бути ще більшим, якби було кваліфікованішим суддівство. Арбітри ж дозволяли гостям грати грубо.

— А хто судитиме 12 травня?

— Бригада з Франції...

— Чи будете на тій зустрічі?

— Ще не знаю. Мене повинен хтось туди відрядити.

— Кажуть, що збираєтеся перервати контракт з норвезьким клубом «Фільхамер»?

— Ні. Але вдома краще. Норвезької мови не знаю і вчити її не збираюся. У моєму віці це вже не потрібно. Досить того, що знаю трохи німецьку і почав спілкуватися англійською. Хоч у Норвегії я маю відмінні побутові і робочі умови, але бракує чисто людського спілкування.

— І останнє запитання. Що буде в Белграді?

— «Спартак» і там переможе. Ми переважаємо суперниць за багатьма показниками. До того ж, маємо сім м'ячів у запасі....

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

Футбол. Зіграно матчі чергового туру чемпіонату СРСР у вищій лізі: «Спартак» (Владикавказ) — «Металург» — 2:1, «Шахтар» — «Спартак» (Москва) — 1:1, «Чорноморець» — «Дніпро» — 0:0, «Локомотив» — «Торпедо» — 0:2, «Динамо» (Мінськ) — «Металіст» — 0:0, «Динамо» (Москва) — «Пахтакор» — 3:1, «Памір» — «Динамо» (Київ) — 2:1, ЦСКА — «Арарат» — 2:1.

Чемпіонат Європи, третя відбіркова група: Італія — Угорщина — 3:1, Норвегія — Кіпр — 3:0.

	І	В	Н	П	М	О
Італія	4	2	2	0	8— 2	6
Угорщина	6	2	2	2	8— 7	6
Норвегія	4	2	1	1	6— 2	5
СРСР	3	2	1	0	3— 0	5
Кіпр	5	0	0	5	2—16	0

Хокей. Чемпіонат світу. СРСР — США — 6:4, Канада — Швеція — 3:3, Швеція — США — 8:4, Канада — СРСР — 3:3, Швеція — СРСР — 2:1, Канада — США — 9:4. 1. Швеція — 5 очок; 2. Канада — 4; 3. СРСР — 3; 4. США — 0.

Баскетбол. Чемпіонат СРСР. 5—8 місця. «Плей-офф». «Будівельник» (Київ) — «Динамо» (Москва) — 115:91 (52:54).

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник головного редактора — Борис Сидоренко.
Чергові редактори — Василь Туглук, Людмила Коханець.
Автори макета — Анатолій Мироничев, Леонід Підлужний.
Випусковий — Леонід Клюско.
Оформлення — Володимир Кисельов.
Коректори: Леся Онищенко, Галина Каблак, Галина Адамович, Антоніна Голик, Валентина Лукаш, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська.
Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Будникова, Марія Солодюк, Ольга Яценко, Сергій Скаженюк.
Лінотипісти: Віктор Процун, Раїса Гринюк.

* * *

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 166.300.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03150861.